

عمار ملکی

گزارش نظرسنجی
نگرش ایرانیان
به جنگ ۱۲ روزه

آبان ۱۴۰۴

گروه مطالعات افکارسنجی
ایرانیان (گمان)

در همکاری با

سایفون

موسسه گمان از همکاری داوطلبانه تیم سایفون (Psiphon) که در انتشار عمومی پرسشنامه و نمونه‌گیری نظرسنجی ما را یاری کردند، قدردانی می‌کند. همچنین نویسنده این گزارش، از تمامی کسانی که به روش‌های مختلف به انجام این پژوهش کمک رساندند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند. این پژوهش سفارش‌دهنده نداشته است و موسسه گمان بطور مستقل آن را انجام داده است.

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان) یک موسسه پژوهشی غیرانتفاعی، مستقل و ثبت‌شده در کشور هلند است. تمام حقوق مادی و معنوی این پژوهش متعلق به موسسه گمان است و هر نوع استفاده از کل یا بخشی از محتوای این سند تنها با ذکر منبع مجاز است.

سایت: www.gamaan.org ایمیل: info@gamaan.org اینستاگرام: [@gamaanresearch](https://www.instagram.com/gamaanresearch)
تلگرام: t.me/gamaanresearch توئیتر (ایکس): [@gamaanresearch](https://twitter.com/gamaanresearch)

چکیده یافته‌های نظرسنجی

- نظرسنجی «نگرش ایرانیان به جنگ ۱۲ روزه» از تاریخ ۲ تا ۶ مهر ۱۴۰۴ به مدت ۵ روز با همکاری داوطلبانه فیلترشکن سایفون در سطح کل ایران انجام گرفت. نتایج این گزارش بر مبنای نمونه آماری متوازن شده، شامل ۳۰،۳۷۲ پاسخ‌دهنده از داخل ایران می‌باشد. یافته‌های این گزارش، **دیدگاه افراد باسواد ۱۵ ساله و بالاتر ساکن ایران** را بازتاب می‌دهد و با سطح اعتبار ۹۵٪ و فاصله اعتبار ۵٪ قابل تعمیم به این جامعه هدف است.
- حدود ۴۴٪ جامعه، جمهوری اسلامی ایران را مسئول شروع جنگ دانسته‌اند، درحالی‌که ۳۳٪ اسرائیل را مسئول آغاز جنگ معرفی کرده‌اند و ۱۶٪ هر دو طرف را به یک اندازه مقصر دانسته‌اند.
- بیش از نیمی از جامعه هدف (۵۱٪) بر این باورند که اسرائیل در جنگ ۱۲ روزه کامیاب شده و به اهداف خود رسید. در مقابل ۱۶٪ جمهوری اسلامی را موفق‌تر ارزیابی کرده و ۱۹٪ هر دو طرف را ناکام دانسته‌اند.
- در احساسات تجربه شده طی جنگ، «خشم و عصبانیت از حکومت ایران» با ۴۲٪ بیشترین سهم را داشته است. پس از آن، «نگرانی از آینده» (۳۸٪)، «خشم و عصبانیت از اسرائیل» (۳۰٪)، «امید به آینده» (۲۷٪)، «ترس از مرگ خود یا عزیزان» (۲۱٪) و احساس «اندوه و سوگواری» برای کشته‌شدگان (۱۷٪) قرار دارند.
- در واکنش به اتفاقات و پیامدهای جنگ، اکثریت جامعه (۷۳٪) اعلام داشتند که از «تلفات غیرنظامیان» عمیقاً ناراحت شده‌اند. پس از آن، «حملات مستقیم به خاک ایران» (۴۶٪)، «کشته شدن دانشمندان هسته‌ای» (۳۰٪)، «حمله به زندان اوین» (۲۷٪) بیشترین میزان ناراحتی را برانگیخته‌اند. حدود یک پنجم جامعه نیز از «تخریب تاسیسات هسته‌ای» (۲۲٪) و «کشته شدن فرماندهان نظامی» (۲۰٪) ابراز ناراحتی کرده‌اند. در میان رویدادها، «حمله به صدا و سیما» کمترین میزان تأثیر را در جامعه داشته است (۱۵٪).
- درباره ماهیت جنگ، ۶۳٪ جامعه بر این باورند که «جنگ ۱۲ روزه، جنگ اسرائیل با حکومت ایران بوده، نه با مردم ایران»؛ در مقابل ۳۰٪ مخالف این دیدگاه هستند. در همین راستا، یک سوم (۳۳٪) جامعه معتقدند که «جنگ ۱۲ روزه، یک جنگ ملی-میهنی بود» و بیش از نیمی از جامعه (۵۲٪) مخالف این برداشت هستند.
- در ارزیابی عملکرد حکومت ایران در جنگ، یک سوم جامعه (۳۴٪) معتقدند که «حکومت ایران توانست از مردم در برابر حملات اسرائیل دفاع کند»؛ در مقابل ۵۸٪ جامعه بر این باور هستند که حکومت ایران نتوانست از مردم در برابر حملات اسرائیل محافظت کند.
- درباره عملکرد رهبر جمهوری اسلامی در جنگ، ۲۷٪ جامعه عملکرد او را مثبت و ۵۸٪ عملکرد او را در جنگ ۱۲ روزه منفی ارزیابی می‌کنند.
- درباره پایان جنگ، ۶۲٪ جامعه معتقدند «مداخله ترامپ نقش اصلی در پایان جنگ ۱۲ روزه و برقراری آتش‌بس داشت» درحالی‌که ۲۲٪ با این گزاره مخالف هستند.

- اکثریت قاطع جامعه (۶۹٪) معتقدند که «حکومت ایران باید از شعار نابودی اسرائیل دست بردارد» و در مقابل، ۲۰٪ با این خواسته مخالف‌اند.
- حدود ۶۲٪ جامعه موافق این امر هستند که «حکومت ایران باید برای حل اختلافات، به‌طور مستقیم با آمریکا مذاکره کند» درحالی‌که ۲۲٪ با مذاکره مستقیم با آمریکا مخالف هستند.
- درباره غنی‌سازی اورانیوم، حدود نیمی از جامعه (۴۷٪) موافقند که «برای جلوگیری از جنگ مجدد، حکومت ایران باید غنی‌سازی اورانیوم را متوقف کند». در مقابل، ۳۶٪ با توقف غنی‌سازی اورانیوم مخالف‌اند.
- درباره برنامه موشکی، یک دیدگاه دو قطبی در جامعه مشاهده می‌شود؛ درحالی‌که ۴۶٪ جامعه معتقدند «برنامه موشکی ایران موجب افزایش امنیت کشور شده است»، ۴۳٪ مخالف این دیدگاه هستند.
- درباره دستیابی به سلاح اتمی، نیمی از جامعه (۴۹٪) مخالف ساخت سلاح هسته‌ای توسط ایران هستند. در مقابل، ۳۶٪ معتقدند «ایران باید سلاح هسته‌ای بسازد». حدود ۱۵٪ جامعه درباره این موضوع نظری ابراز نکرده‌اند.
- درباره اثر جنگ بر اقتصاد خانوارها، ۵۶٪ جامعه اعلام داشتند که جنگ «بسیار زیاد» یا «تا حدی زیاد» بر وضعیت اقتصادی خانواده‌شان تاثیر داشته است، درحالی‌که ۳۹٪ جنگ را دارای تاثیر کم یا بدون تاثیر بر اقتصاد خانواده خود دانسته‌اند.
- درباره بروز جنگی مشابه جنگ ۱۲ روزه در آینده، ۳۴٪ احتمال آغاز چنین جنگی را «بسیار زیاد» و ۲۶٪ آنرا «تا حدی زیاد» دانستند. در مقابل، ۱۴٪ احتمال وقوع جنگی دیگر را «کم» و ۸٪ هم احتمال آنرا «بسیار کم» می‌دانند.
- درباره منابع اخبار جنگ، شبکه‌های اجتماعی (مانند تلگرام و اینستاگرام و ایکس) اصلی‌ترین منبع کسب اخبار توسط جامعه بوده است و بیش از نیمی از جامعه (۵۱٪) از این شبکه‌ها اخبار جنگ را دریافت کرده‌اند. «شبکه تلویزیونی ایران اینترنشنال» توسط ۴۳٪ جامعه جهت کسب اخبار جنگ مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین ۲۷٪ جامعه از «صدا و سیما جمهوری اسلامی» برای دریافت اخبار جنگ استفاده کردند و ۹٪ هم اخبار جنگ را از «شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی فارسی» پیگیری کرده‌اند.
- درباره بحران تامین آب و برق، اکثریت قاطع جامعه (۷۵٪)، «ناکارآمدی و ضعف مدیریت حکومت» را علت اصلی مشکل می‌دانند. همچنین ۱۴٪ جامعه «عوامل طبیعی» و تنها ۴٪ جامعه «تحریم‌های خارجی / بین‌المللی» را عامل اصلی بحران تامین آب و برق می‌دانند.
- در واکنش به بازگشت تحریم‌های بین‌المللی در اثر فعال‌سازی مکانیسم ماشه، ۵۶٪ جامعه «خیلی نگران» و ۱۹٪ «تا حدی نگران» تاثیر آن بر اقتصاد خانواده خود هستند. در مقابل ۲۱٪ اعلام کرده‌اند که درباره تاثیر این مساله بر وضعیت اقتصادی خانواده خود «چندان نگران» یا «اصلا نگران» نیستند.

- درباره نگرش نسبت به کشورها، آمریکا بیشترین میزان نگرش مثبت (۵۳٪) و کمترین میزان نگرش منفی (۳۷٪) را در بین ایرانیان دارد. اسرائیل با ۳۹٪ نظر مثبت و ۴۸٪ نظر منفی در جایگاه دوم قرار دارد. در میان ۸ کشور مورد پرسش، روسیه (۶۸٪ منفی) و انگلیس (۶۵٪ منفی) بیشترین نگرش منفی را دریافت کرده‌اند. درباره چین و ترکیه هم اکثریت جامعه نگاه منفی ابراز کرده‌اند (به‌ترتیب ۵۸ و ۵۳ درصد). درباره عربستان سعودی، نیمی از جامعه (۴۹٪) نظر منفی دارند و یک سوم (۳۰٪) نگرش مثبت ابراز کردند. درباره اتحادیه اروپا، ۳۸٪ ایرانیان نظر مثبت و ۴۶٪ نگاه منفی دارند.
- درباره اقدامات اسرائیل در غزه، ۴۳٪ جامعه «کاملاً» و ۱۴٪ «تا حدودی» با این گزاره موافق هستند که «بسیاری از اقدامات نظامی اسرائیل در غزه، می‌تواند مصداق جنایت جنگی باشد». در مقابل، ۲۴٪ جامعه کاملاً یا تا حدودی «مخالف» این گزاره هستند. ۱۹٪ هم درباره این مساله نظری ابراز نکرده‌اند.
- در نظرسنجی اخیر که پس از جنگ ۱۲ روزه انجام گرفته، گرایش که «خواهان براندازی نظام جمهوری اسلامی» است، ۶٪ نسبت به سال گذشته افزایش داشته است. در مقابل، گرایش که «خواهان تحولات ساختاری و گذار» است، ۳٪ کاهش داشته است. گرایش‌های موسوم به «اصلاح‌طلبی» و «اصول‌گرایی» تغییر محسوسی نداشته‌اند.
- درباره شیوه موثر برای ایجاد تغییر در کشور، حدود یک سوم جامعه (۳۱٪) اعتراضات مدنی را موثرترین روش دانسته‌اند. پس از آن، گزینه «فشار و مداخله خارجی» توسط ۱۸٪ جامعه، به‌عنوان روش موثر انتخاب شده است. همچنین ۱۴٪ جامعه «شرکت در انتخابات» را شیوه موثر دانسته‌اند. از سوی دیگر، ۶٪ «مبارزات خشونت‌آمیز» را انتخاب کرده‌اند. ۱۳٪ «هیچکدام» از این روشها را موثر نمی‌دانند و ۱۷٪ هم نظری نداده‌اند.

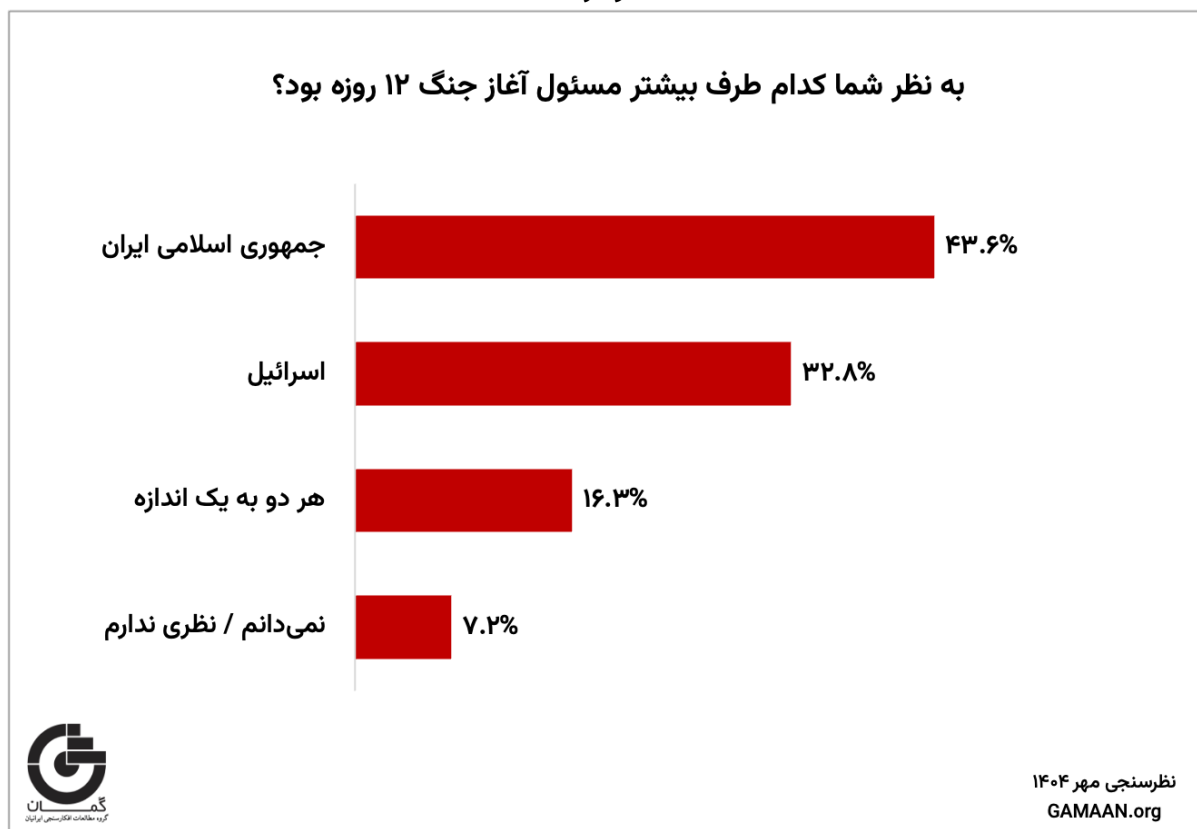
بخش اول: یافته‌های اصلی نظرسنجی

در این گزارش تمامی نتایج و جداول بر مبنای «نمونه وزن‌دهی شده» برای نمونه داخل کشور محاسبه شده است. یافته‌های این نظرسنجی را می‌توان با سطح اعتبار ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار ۵٪ (credibility interval)، که معادل سطح اطمینان و حاشیه خطا برای نظرسنجی‌های آنلاین است، به جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (یعنی حدود ۹۰٪ جمعیت بالای ۱۵ سال ایران) قابل تعمیم دانست. (اطلاعات کامل درباره روش‌شناسی و مشخصات نمونه آماری در بخش دوم ارایه شده است).

۱-۱ مسئول و کامیاب جنگ ۱۲ روزه

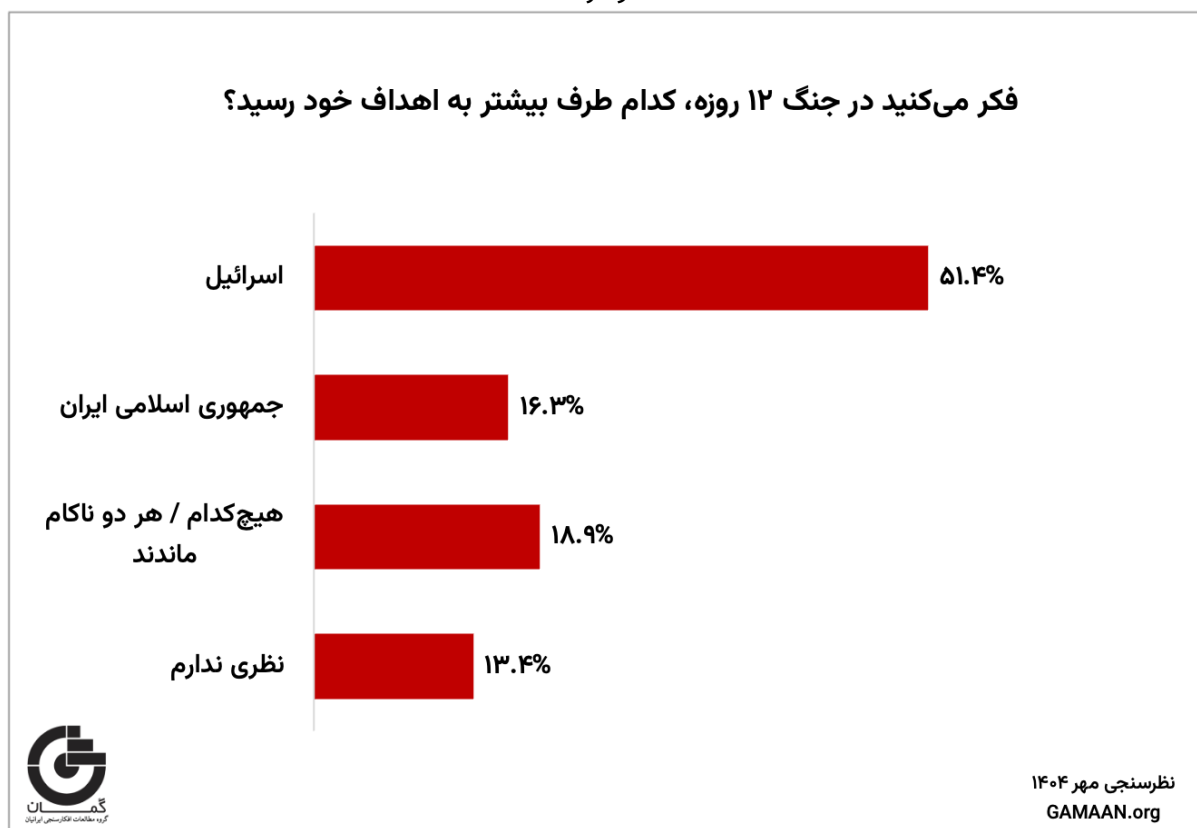
در این نظرسنجی از پاسخ‌دهندگان پرسیده شد که به نظر آنان، کدام طرف مسئول وقوع جنگ ۱۲ روزه بوده است. بر اساس نتایج (نمودار ۱)، حدود نیمی از جامعه (۴۴٪) جمهوری اسلامی ایران را مسئول شروع جنگ دانسته‌اند. در مقابل حدود یک سوم (۳۳٪) اسرائیل را مسئول آغاز جنگ معرفی کرده‌اند و حدود ۱۶٪ نیز هر دو طرف را به یک اندازه مقصر دانسته‌اند.

نمودار ۱

در سوال دیگری از پاسخ‌دهندگان پرسیده شد که به نظر آنها، کدام طرف در جنگ ۱۲ روزه بیشتر به اهداف خود رسید. همانگونه که در نمودار ۲ مشاهده می‌شود، بیش از نیمی از جامعه هدف (۵۱٪)، بر این باورند که اسرائیل در جنگ ۱۲ روزه کامیاب بود و به اهداف خود رسید. در مقابل حدود ۱۶٪ فکر میکنند که در این جنگ جمهوری اسلامی توانست به اهداف خود برسد. حدود یک پنجم جامعه (۱۹٪) هم معتقدند که هر دو ناکام بودند و هیچکدام از دو طرف نتوانستند به آنچه می‌خواستند دست یابند. حدود ۱۳٪ هم در این باره نظری نداشتند.

نمودار ۲

تفکیک نتایج بر مبنای مشخصات جمعیتی و گرایشهای سیاسی (نمودار ۲-۱) نشان می‌دهد که گرچه میان گروه‌های مختلف جمعیتی تفاوت‌هایی در پاسخ‌ها وجود دارد، اما شکاف اصلی در ارزیابی‌ها نه بر پایه ویژگی‌های جمعیتی، بلکه بر اساس گرایش سیاسی پاسخ‌دهندگان شکل گرفته است.

از نظر جنسیت، مردان بیش از زنان اسرائیل را پیروز جنگ دانسته‌اند (۵۷٪ در برابر ۴۶٪)، درحالی‌که زنان بیش از مردان هر دو طرف را ناکام دانستند (۲۱٪ در برابر ۱۷٪) و همچنین بیشتر از مردان ابراز بی‌نظری کرده‌اند (۱۶٪ در برابر ۱۱٪).

در میان گروه‌های سنی، میانسالان بیش از سایر گروه‌های سنی بر کامیابی اسرائیل تاکید داشته‌اند، درحالی‌که جوانان بیش از دیگر گروه‌های جمعیتی، هر دو طرف را ناکام دانسته‌اند (۲۳٪).

از نظر سطح تحصیلات، تفاوت چشمگیری دیده نمی‌شود؛ اما از نظر محل سکونت، شهرنشینان بیش از روستاییان (۵۳٪ در برابر ۴۷٪) برتری اسرائیل در جنگ را پذیرفته‌اند.

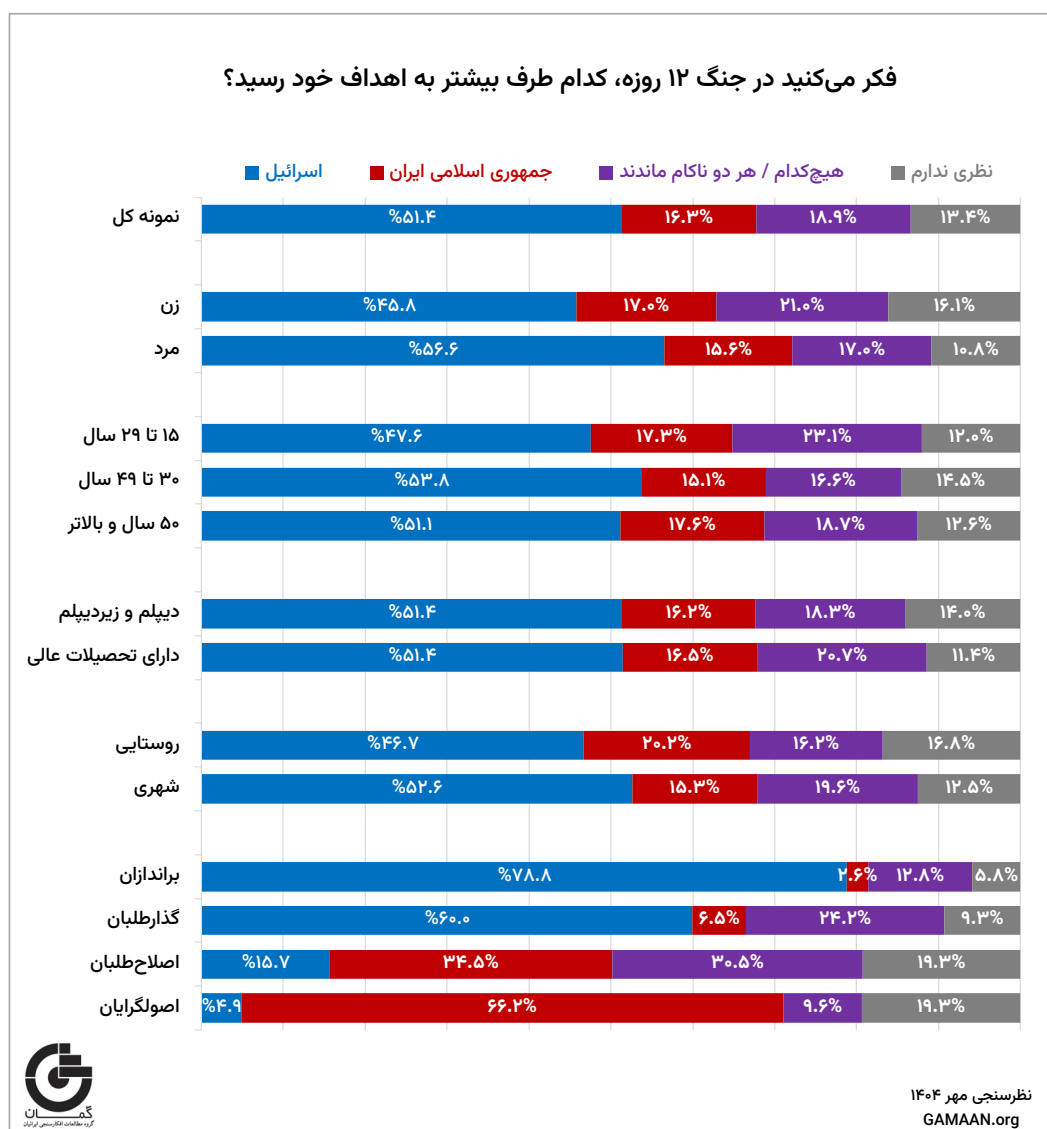
نتایج نمودار ۱-۲ به روشنی نشان می‌دهد که گرایش سیاسی، قوی‌ترین متغیر توضیح‌دهنده در ارزیابی از نتیجه جنگ است.

اصول‌گرایان تقریباً به صورت یکدست (۶۶٪) جمهوری اسلامی را موفق‌تر دانسته‌اند و تنها ۵٪ آنان اسرائیل را برنده دانسته‌اند. در میان اصلاح‌طلبان هم حدود ۳۵٪ جمهوری اسلامی را کامیاب جنگ دانسته‌اند، درحالی‌که تنها ۱۶٪ آنها اسرائیل را موفق‌تر ارزیابی کرده‌اند. در عین حال، بیشترین سهم کسانی‌که هر دو طرف را ناکام می‌دانند، در میان اصلاح‌طلبان دیده می‌شود (۳۰٪).

در مقابل، ۷۹٪ براندازان و ۶۰٪ گذارطلبان اسرائیل را طرف موفق‌تر ارزیابی کرده‌اند. تنها ۳٪ از براندازان و ۶٪ از گذارطلبان بر این باورند که جمهوری اسلامی بیش از اسرائیل به اهداف خود در جنگ رسیده است. همچنین ۲۴٪ از گذارطلبان هر دو طرف را ناکام دانسته‌اند.

این الگو نشان می‌دهد که برداشت از «موفقیت در جنگ» بیش از آن‌که تابع جنسیت، سن یا تحصیلات باشد، بازتابی از موضع سیاسی پاسخ‌دهندگان نسبت به جمهوری اسلامی است.

نمودار ۱-۲

۲-۱ احساسات تجربه‌شده در طول جنگ ۱۲ روزه

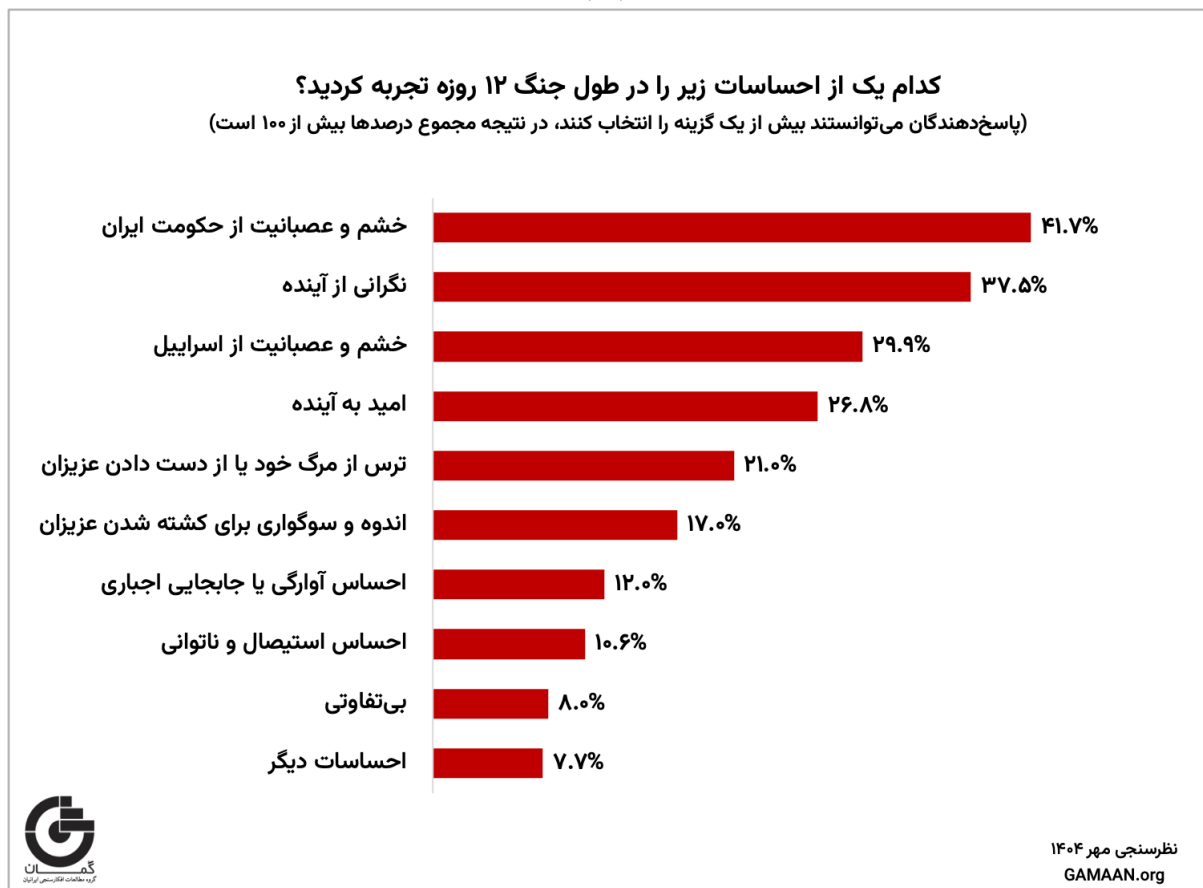
در پاسخ به این پرسش که در طول جنگ ۱۲ روزه چه احساساتی را تجربه کردید (نمودار ۳)، احساس «خشم و عصبانیت از حکومت ایران» با ۴۲٪ بیشترین سهم را در میان گزینه‌ها داشت. از سوی دیگر، حدود ۳۰٪ از جامعه هم احساس «خشم و عصبانیت از اسرائیل» را ابراز داشته‌اند.

همچنین ۳۸٪ جامعه احساس «نگرانی از آینده»، و در سوی دیگر ۲۷٪ هم احساس «امید به آینده» را تجربه کردند.

حدود یک پنجم جامعه (۲۱٪) با احساس «ترس از مرگ خود یا عزیزان» مواجه بوده‌اند و ۱۷٪ هم احساس «اندوه و سوگواری» برای کشته‌شدگان جنگ داشته‌اند.

همچنین حدود ۱۲٪ احساس «آوارگی یا جابجایی اجباری» و ۱۱٪ هم احساس «استیصال و ناتوانی» را تجربه کرده‌اند. حدود ۸٪ هم اعلام کردند که احساس «بی‌تفاوتی» نسبت به وقایع داشته‌اند.

نمودار ۳

۳-۱ میزان تاثیر از اتفاقات و پیامدهای جنگ ۱۲ روزه

در طول جنگ ۱۲ روزه، اتفاقات و پیامدهای مشخصی وجود داشت که واکنشهای متفاوتی در میان مردم برانگیخت. از پاسخ‌دهندگان نظرسنجی پرسیده شد که کدام یک از این اتفاقات موجب ناراحتی و تاثیر واقعی آنها شده است (نمودار ۴).

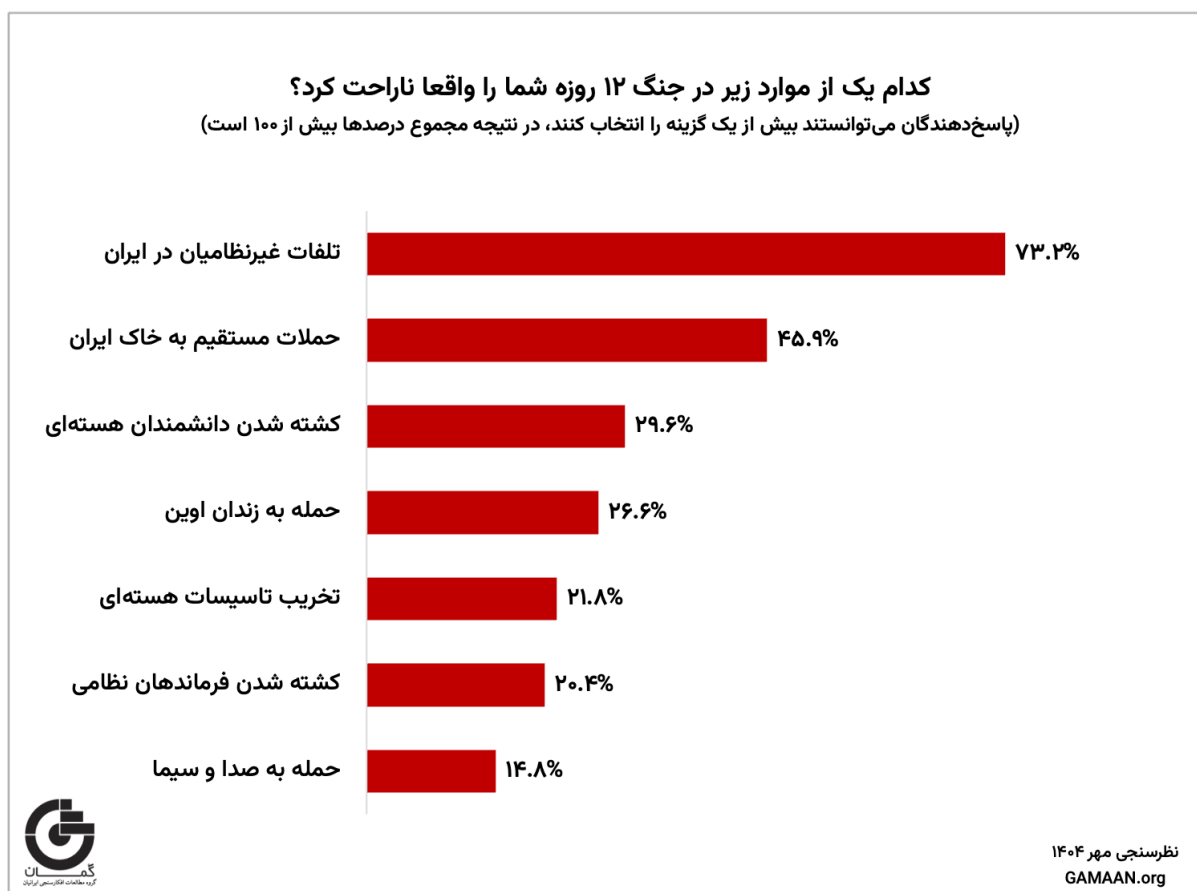
اکثریت جامعه (۷۳٪) اعلام داشتند که از «تلفات غیرنظامیان» عمیقاً ناراحت شده‌اند. همچنین حدود نیمی از جامعه (۴۶٪) بیان داشته‌اند که «حملات مستقیم به خاک ایران» موجب تاثیر و ناراحتی واقعی آنها شده است.

از سوی دیگر، حدود ۳۰٪ جامعه از «کشته شدن دانشمندان هسته‌ای» و ۲۷٪ از «حمله به زندان اوین» ابراز ناراحتی کرده‌اند.

حدود یک پنجم جامعه هم از «تخریب تاسیسات هسته‌ای» (۲۲٪) و «کشته شدن فرماندهان نظامی» (۲۰٪) در طول جنگ احساس ناراحتی کرده‌اند.

در میان رخدادهای پرسش‌شده، «حمله به صدا و سیما» کمترین میزان تاثیر در جامعه (۱۵٪) را برانگیخته است.

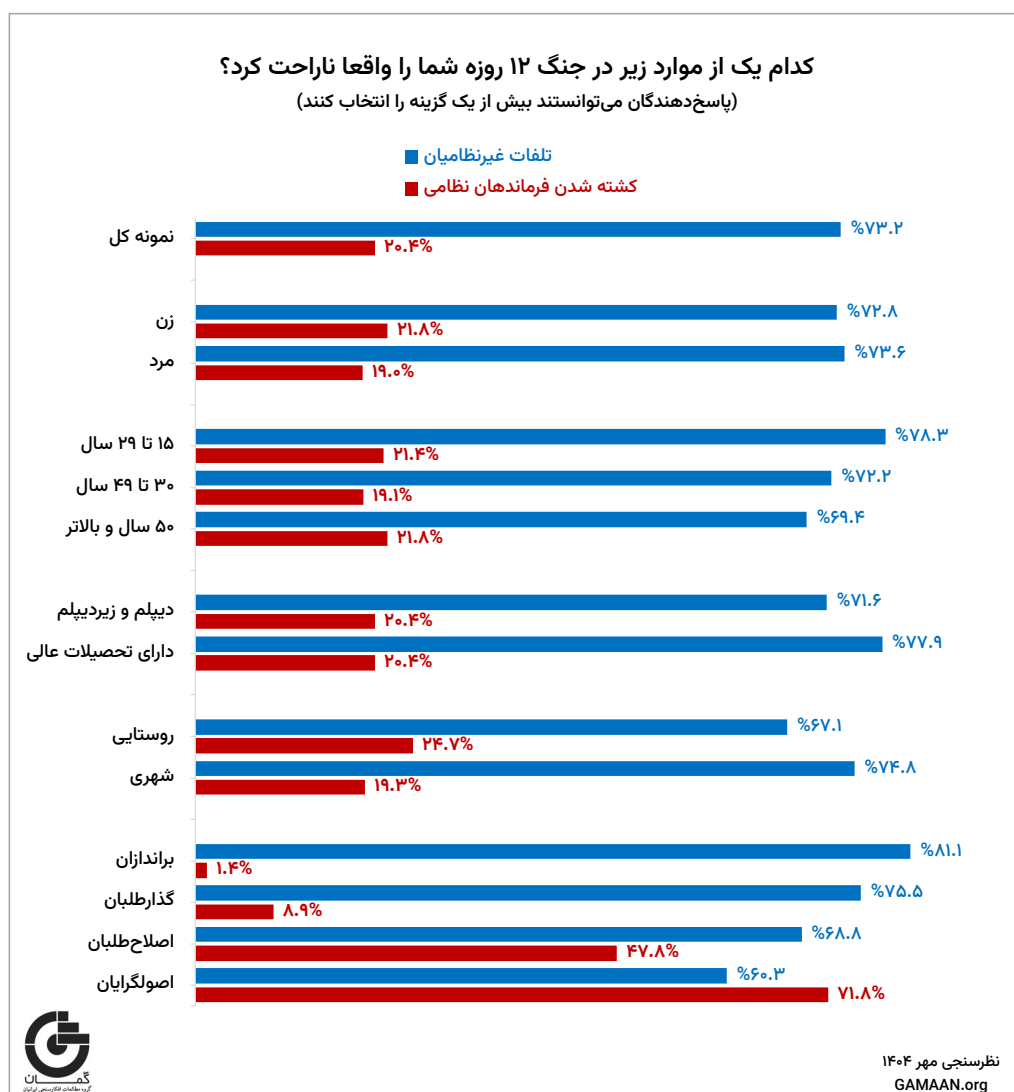
نمودار ۴

نمودار ۴-۱ میزان تأثیر از کشته شدن غیرنظامیان و فرماندهان نظامی را بر اساس مشخصات جمعیتی و گرایش‌های سیاسی نشان می‌دهد. بر پایه این نتایج، میزان تأثیر از «تلفات غیرنظامیان» در میان همه گروه‌های جمعیتی و گرایش‌های سیاسی بالاست؛ با این حال، شدت ناراحتی در میان جوانان (۷۸٪)، افراد دارای تحصیلات دانشگاهی (۷۸٪)، شهرنشینان (۷۵٪) و همچنین در بین براندازان (۸۱٪) و گذارطلبان (۷۶٪) بیشتر از سایر گروه‌هاست. میزان تأثیر از تلفات غیرنظامیان در میان اصول‌گرایان کمتر از دیگر گرایش‌های سیاسی است (۶۰٪).

از سوی دیگر، درباره میزان تأثیر از «کشته شدن فرماندهان نظامی»، تفاوت معناداری میان گروه‌های جمعیتی مشاهده نمی‌شود؛ تنها تفاوت قابل توجه، میان روستاییان و شهرنشینان است (۲۵٪ در برابر ۱۹٪). اما شکاف اصلی در میزان ناراحتی از تلفات نظامیان، میان گرایش‌های سیاسی موافق و مخالف نظام جمهوری اسلامی دیده می‌شود؛ درحالی‌که ۷۲٪ اصول‌گرایان و ۴۸٪ اصلاح‌طلبان از کشته شدن فرماندهان نظامی ابراز ناراحتی کرده‌اند، این میزان در میان گذارطلبان ۹٪ و در میان براندازان تنها ۱٪ بوده است.

نمودار ۴-۱

۴-۱ دیدگاهها درباره ماهیت و نحوه اداره جنگ ۱۲ روزه

در این نظرسنجی، دیدگاه پاسخ‌دهندگان درباره گزاره‌هایی پیرامون ماهیت و شیوهی اداره جنگ ارزیابی و تحلیل شد.

نمودارهای ۵ و ۶، به‌ترتیب، توزیع تفصیلی میزان موافقت و مخالفت با هر گزاره را (نمودار ۵) و نمایش تجمیعی نتایج یعنی مجموع موافقان و مخالفان را (نمودار ۶) نشان می‌دهند.

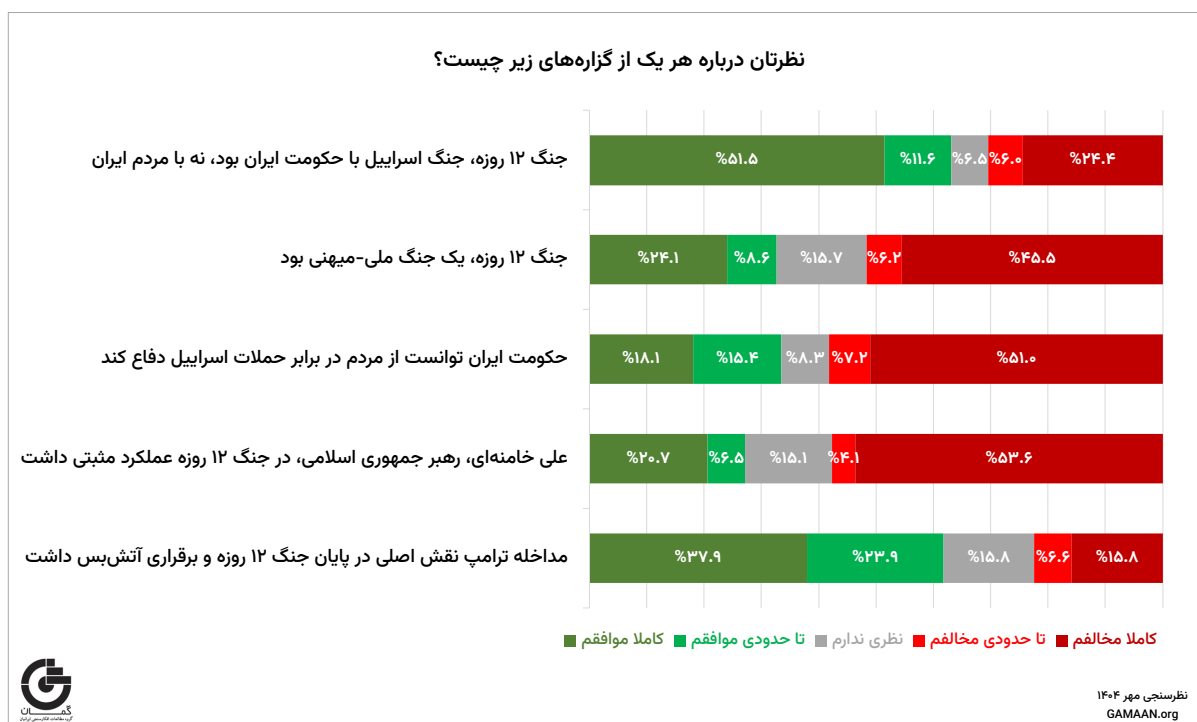
نتایج نظرسنجی نشان می‌دهد که ۶۳٪ جامعه بر این باورند که «جنگ ۱۲ روزه، جنگ اسرائیل با حکومت ایران بوده، نه با مردم ایران»؛ در مقابل حدود ۳۰٪ مخالف این دیدگاه هستند. در همین راستا، یک سوم (۳۳٪) جامعه معتقدند که «جنگ ۱۲ روزه، یک جنگ ملی-میهنی بوده» و در مقابل، بیش از نیمی از جامعه (۵۲٪) مخالف این گزاره هستند.

درباره عملکرد حکومت ایران در جنگ، یک سوم جامعه (۳۳٪) معتقدند که حکومت ایران توانست از مردم در برابر حملات اسرائیل محافظت کند؛ در مقابل حدود ۵۸٪ جامعه بر این باور هستند که حکومت ایران نتوانست از مردم در برابر حملات اسرائیل دفاع کند.

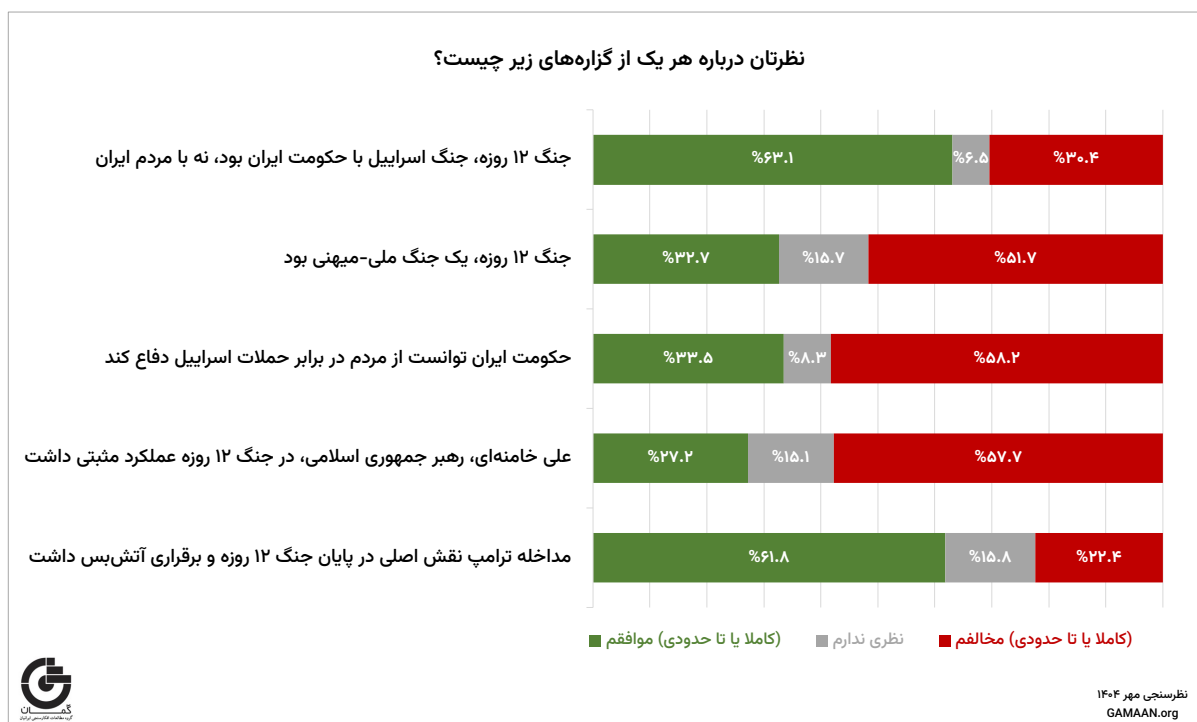
درباره عملکرد رهبر جمهوری اسلامی در جنگ، حدود ۲۷٪ جامعه عملکرد او را مثبت می‌دانند، در حالیکه ۵۸٪ عملکرد او را در جنگ ۱۲ روزه منفی ارزیابی می‌کنند.

درباره پایان جنگ، حدود ۶۲٪ جامعه معتقدند «مداخله ترامپ نقش اصلی در پایان جنگ ۱۲ روزه و برقراری آتش‌بس داشت» درحالی‌که حدود ۲۲٪ با این گزاره مخالف هستند.

نمودار ۵

نمودار ۶

۵-۱ دیدگاه‌ها درباره سیاست‌های خارجی و نظامی مرتبط با جنگ

در این نظرسنجی همچنین دیدگاه شرکت‌کنندگان درباره سیاست‌های خارجی و نظامی حکومت ایران که مرتبط با جنگ ۱۲ روزه هستند، ارزیابی شد.

نمودارهای ۷ و ۸، به ترتیب، توزیع تفصیلی میزان موافقت و مخالفت با هر یک از گزاره‌های مرتبط با سیاست خارجی و نظامی را (نمودار ۵) و نمایش تجمیعی نتایج یعنی مجموع موافقان و مخالفان را (نمودار ۸) نشان می‌دهند.

طبق یافته‌ها، اکثریت قاطع جامعه (حدود ۷۰٪) معتقدند که «حکومت ایران باید از شعار نابودی اسرائیل دست بردارد» و در مقابل، حدود ۲۰٪ با این خواسته مخالف هستند.

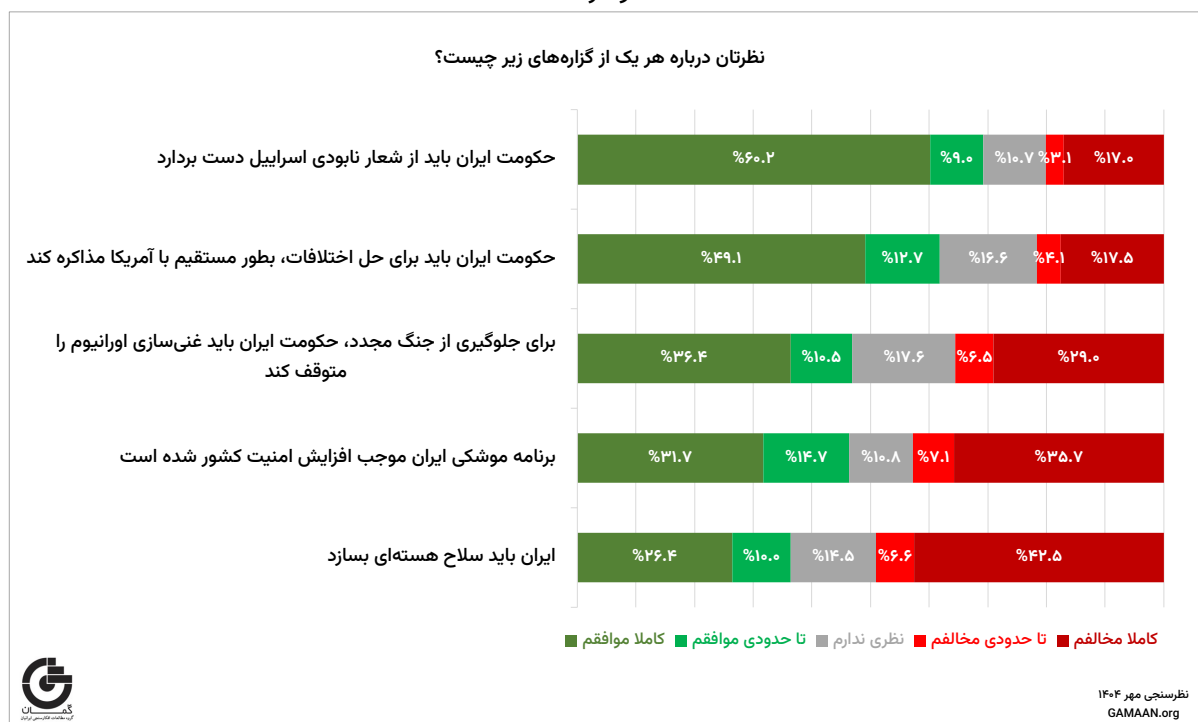
همچنین حدود ۶۲٪ جامعه با اینکه «حکومت ایران باید برای حل اختلافات، به طور مستقیم با آمریکا مذاکره کند» موافق هستند درحالی‌که تنها ۲۲٪ جامعه با مذاکره مستقیم با آمریکا مخالف‌اند.

درباره غنی‌سازی اورانیوم، حدود نیمی از جامعه (۴۷٪) موافق این مساله هستند که «برای جلوگیری از جنگ مجدد، حکومت ایران باید غنی‌سازی اورانیوم را متوقف کند». در مقابل ۳۵٪ هم با توقف غنی‌سازی اورانیوم مخالف هستند.

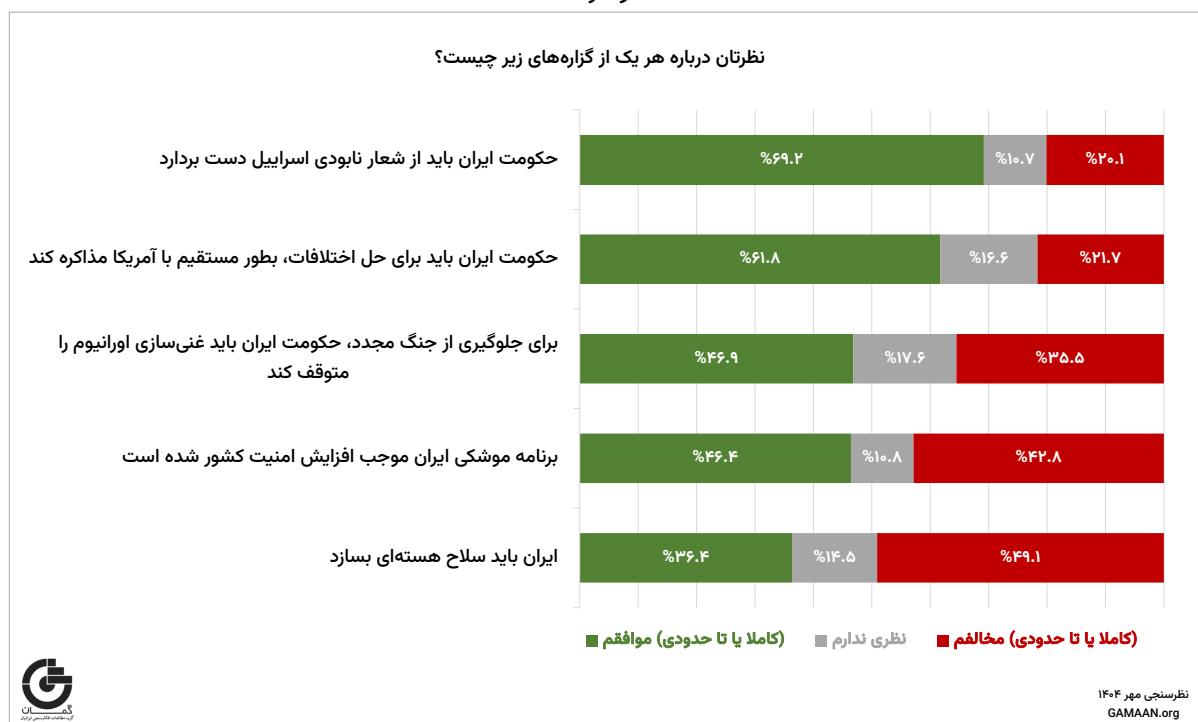
درباره برنامه موشکی، یک دیدگاه دو قطبی در جامعه مشاهده می‌شود. درحالی‌که ۴۶٪ جامعه معتقدند که «برنامه موشکی ایران موجب افزایش امنیت کشور شده است»، ۴۳٪ مخالف این دیدگاه هستند و ۱۱٪ هم در این باره نظری نداشته‌اند.

درباره دستیابی به سلاح اتمی، نیمی از جامعه (۴۹٪) مخالف ساخت سلاح هسته‌ای توسط ایران هستند. در مقابل، حدود ۳۶٪ معتقدند «ایران باید سلاح هسته‌ای بسازد». حدود ۱۴٪ جامعه درباره این موضوع نظری ابراز نکرده‌اند.

نمودار ۷

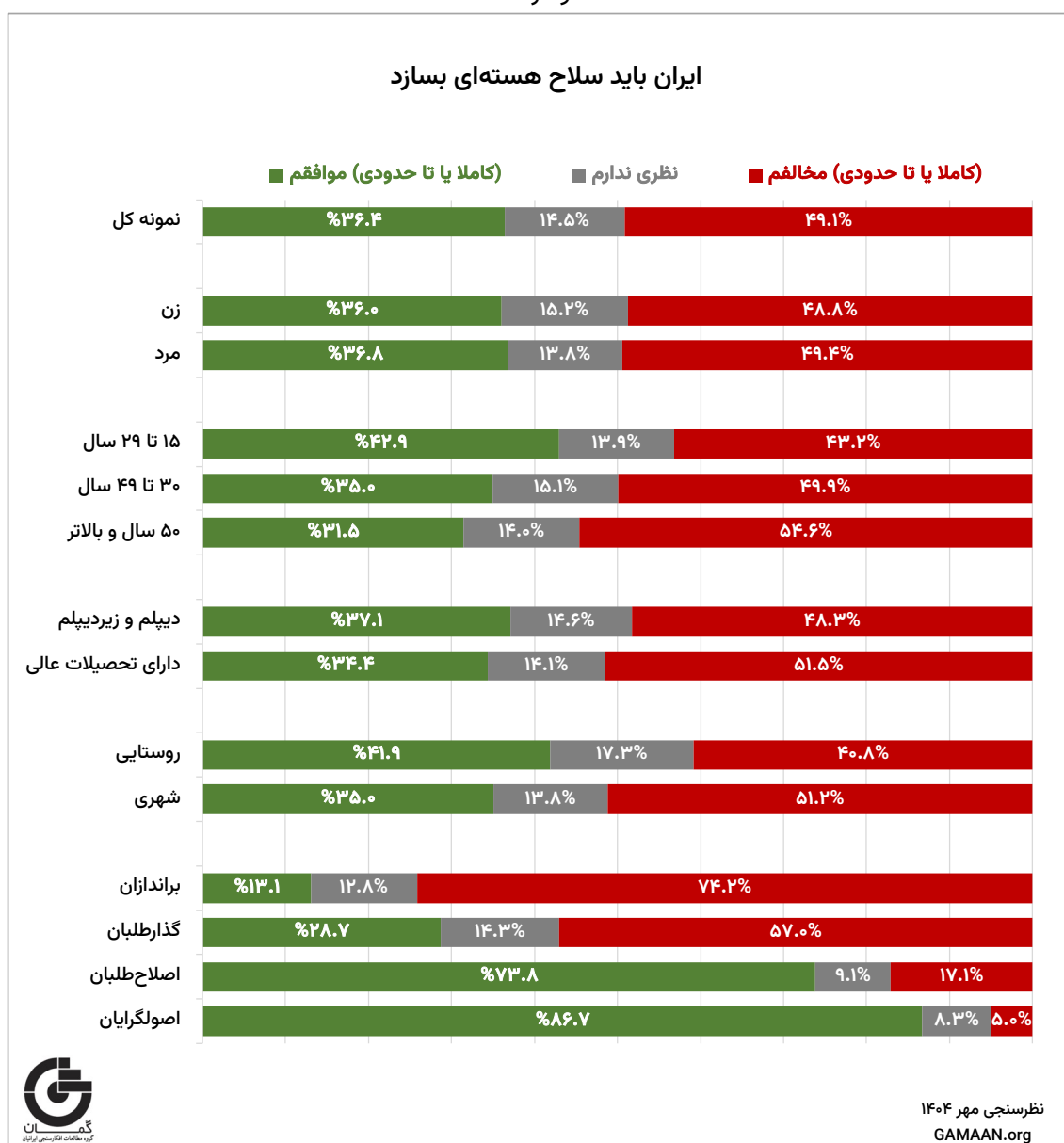
نمودار ۸

تفکیک دیدگاه‌ها درباره ساخت سلاح هسته‌ای بر اساس مشخصات جمعیتی و گرایشهای سیاسی (نمودار ۸-۱) بار دیگر نشان می‌دهد که هرچند میان گروه‌های مختلف جمعیتی تفاوت‌هایی دیده می‌شود، اما شکاف اصلی نه بر پایه ویژگی‌های جمعیتی، بلکه بر مبنای گرایش سیاسی پاسخ‌دهندگان شکل گرفته است.

از نظر جنسیت، تفاوت محسوسی میان دیدگاه زنان و مردان مشاهده نمی‌شود. در میان گروه‌های سنی، جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال به‌طور معناداری بیش از دیگر رده‌های سنی از دستیابی به سلاح هسته‌ای حمایت می‌کنند (۴۳٪) و به‌طور کلی با افزایش سن، موافقت با داشتن سلاح هسته‌ای کاهش می‌یابد. از نظر سطح تحصیلات، افراد دارای تحصیلات دانشگاهی مخالفت بیشتری با ساخت سلاح هسته‌ای نشان می‌دهند. همچنین، شهرنشینان به‌طور معناداری بیش از روستاییان مخالف ساخت سلاح اتمی هستند (۵۱٪ در برابر ۴۱٪).

نمودار ۸-۱

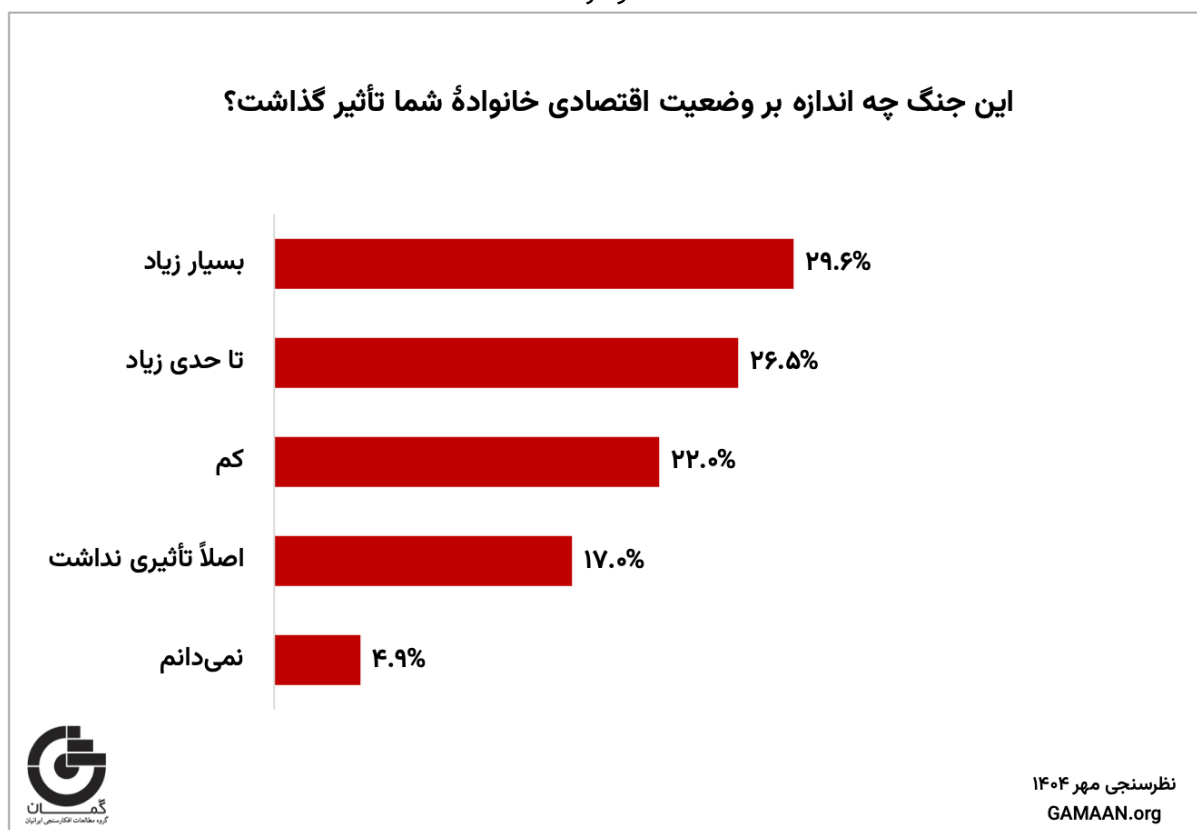
از منظر گرایش سیاسی، اکثریت مطلق اصول‌گرایان (۸۷٪) و اکثریت بزرگ اصلاح‌طلبان (۷۴٪) موافق ساخت سلاح هسته‌ای توسط ایران هستند؛ تنها ۵٪ از اصول‌گرایان و ۱۷٪ از اصلاح‌طلبان با آن مخالفت کرده‌اند. در مقابل، ۷۴٪ از براندازان و ۵۷٪ از گذارطلبان مخالف ساخت سلاح هسته‌ای‌اند.

این نتایج تایید می‌کند که گرایش سیاسی، اصلی‌ترین متغیر توضیح‌دهنده موافقت یا مخالفت با ساخت سلاح هسته‌ای در ایران است و تفاوت‌های جمعیتی، گرچه موجود، اما در برابر این شکاف سیاسی نقش فرعی‌تری دارند.

۱-۶ تاثیر جنگ ۱۲ روزه بر اقتصاد خانوارها و نگرانی از تکرار آن

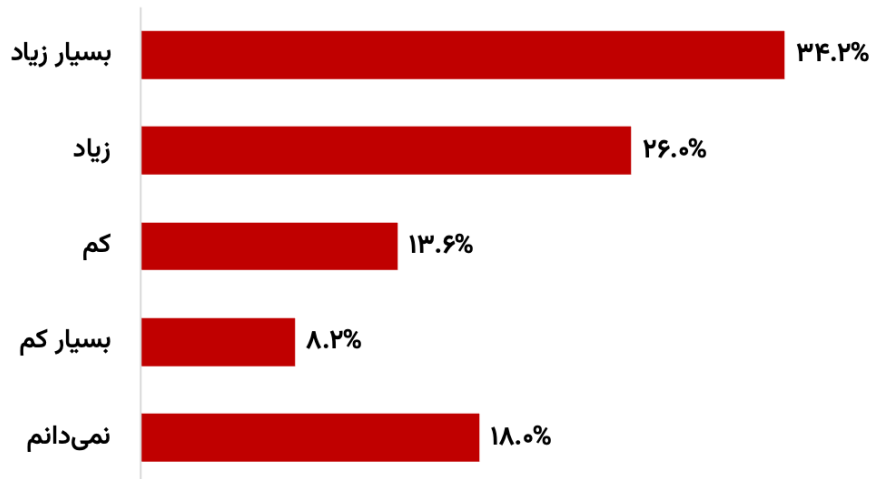
در این نظرسنجی درباره میزان تاثیر جنگ ۱۲ روزه بر وضعیت اقتصادی مردم نیز پرسش شد (نمودار ۹). حدود ۵۶٪ جامعه اعلام داشتند که جنگ «بسیار زیاد» یا «تا حدی زیاد» بر وضعیت اقتصادی خانواده‌شان تاثیر داشته است. در مقابل حدود ۳۹٪ جنگ را دارای تاثیر کم یا بدون تاثیر بر اقتصاد خانواده خود دانسته‌اند.

نمودار ۹

همچنین در این نظرسنجی، نظر مردم درباره احتمال بروز جنگی مشابه جنگ ۱۲ روزه در آینده نیز پرسیده شد (نمودار ۱۰). حدود ۳۴٪ احتمال آغاز جنگی مشابه را «بسیار زیاد» و ۲۶٪ آنرا «تا حدی زیاد» دانستند. در مقابل، حدود ۱۴٪ احتمال وقوع جنگی دیگر را «کم» و حدود ۸٪ هم احتمال آنرا «بسیار کم» می‌دانند؛ ۱۸٪ جامعه هم در این باره نظری ابراز نکردند.

به نظر شما در هفته‌ها یا ماه‌های آینده، احتمال وقوع جنگی مشابه جنگ ۱۲ روزه
چقدر است؟

نظرسنجی مهر ۱۴۰۴
GAMAAN.org

۷-۱ منابع دریافت اخبار جنگ ۱۲ روزه

در یک پرسش از پاسخ‌دهندگان خواسته شد که بگویند اخبار مربوط به جنگ ۱۲ روزه را بیشتر از چه منابعی دنبال کرده‌اند.

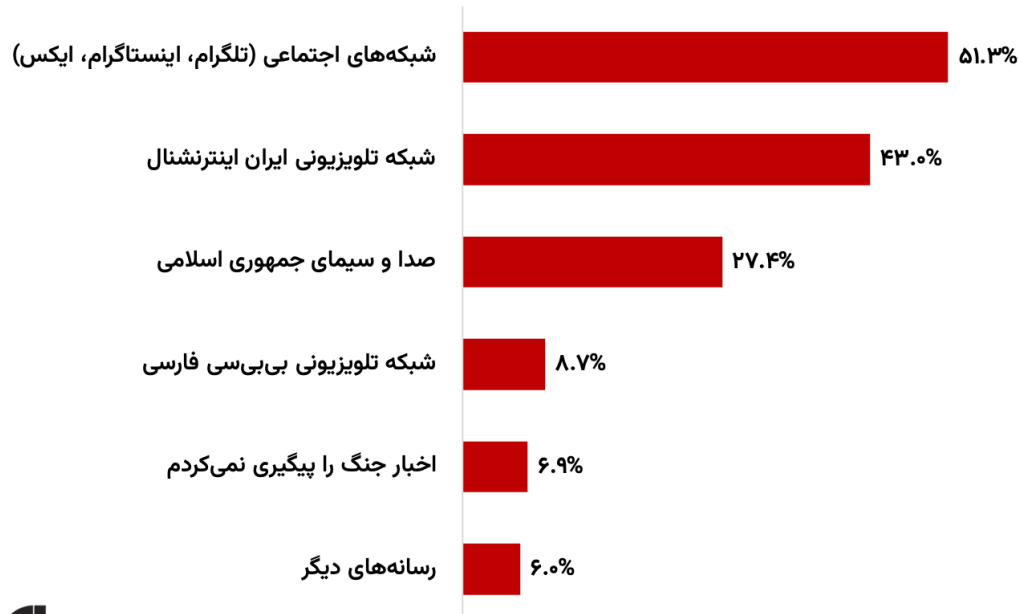
نتایج نشان می‌دهد (نمودار ۱۱) که شبکه‌های اجتماعی (مانند تلگرام و اینستاگرام و ایکس) اصلی‌ترین منبع کسب اخبار توسط جامعه بوده است و بیش از نیمی از جامعه (۵۱٪) از این شبکه‌ها اخبار جنگ را دریافت کرده‌اند.

«شبکه تلویزیونی ایران اینترنشنال» توسط ۴۳٪ جامعه جهت کسب اخبار جنگ مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین حدود ۲۷٪ جامعه از «صدا و سیمای جمهوری اسلامی» برای دریافت اخبار جنگ استفاده کردند. حدود ۹٪ جامعه هم اخبار جنگ را از «شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی فارسی» پیگیری کرده‌اند.

از سوی دیگر، ۶٪ هم از رسانه‌های دیگر و حدود ۷٪ هم اعلام کرده‌اند که پیگیر اخبار جنگ نبوده‌اند.

در جریان جنگ، برای دریافت اخبار بیشتر از کدام رسانه استفاده می‌کردید؟

(پاسخ‌دهندگان می‌توانستند دو گزینه را انتخاب کنند، در نتیجه مجموع درصدها بیش از ۱۰۰ است)

نظرسنجی مهر ۱۴۰۴
GAMAAN.org

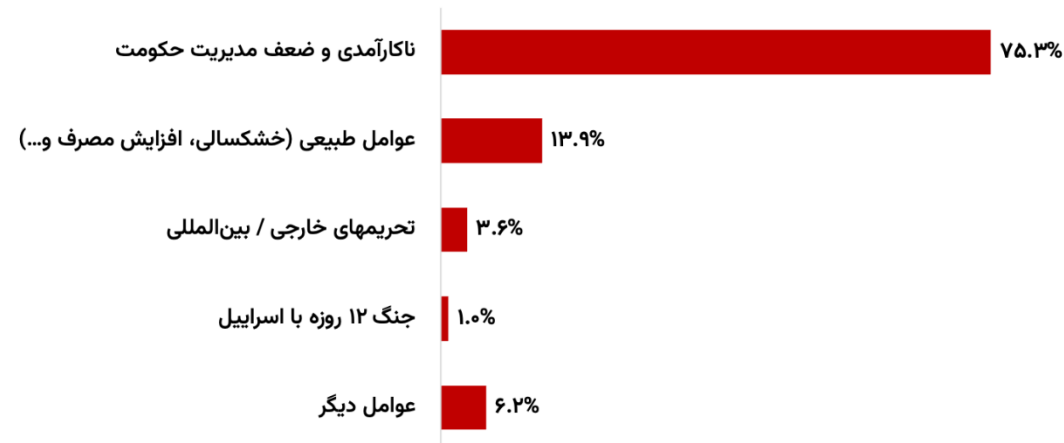
۸-۱ بحران تامین آب و برق و بازگشت تحریم‌های بین‌المللی

در این نظرسنجی، علاوه بر پرسش‌هایی مرتبط با جنگ، دیدگاه مردم درباره بحران تامین آب و برق در ماه‌های پیش از آغاز جنگ، و نیز نگرش آنها نسبت به بازگشت دوباره تحریم‌های بین‌المللی در پی فعال شدن «مکانیسم ماشه» سنجیده شد.

درباره مشکل تامین آب و برق، اکثریت قاطع جامعه (۷۵٪)، «ناکارآمدی و ضعف مدیریت حکومت» را عامل اصلی بحران می‌دانند. همچنین حدود ۱۴٪ جامعه «عوامل طبیعی» را علت اصلی بحران ذکر کرده‌اند. از سوی دیگر، تنها حدود ۴٪ جامعه «تحریم‌های خارجی / بین‌المللی» را مسئول اصلی بحران تامین آب و برق می‌دانند (نمودار ۱۲).

نمودار ۱۲

از نظر شما، کدام عامل بیشترین نقش را در بحران تأمین آب و برق در ماه‌های اخیر داشته است؟

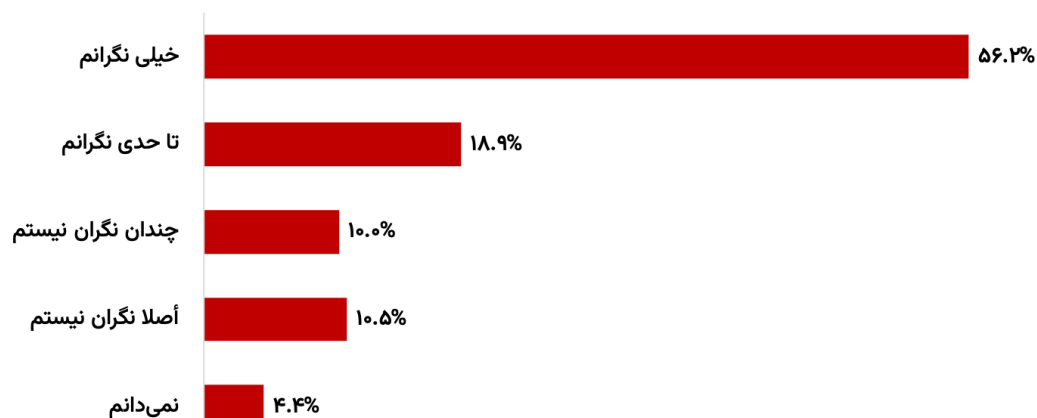

نظرسنجی مهر ۱۴۰۴
GAMAAN.org

درباره بازگشت تحریم‌های بین‌المللی، به دلیل فعال شدن مکانیسم ماشه توسط کشورهای اروپایی، حدود ۵۶٪ جامعه درباره تاثیر این مساله بر اقتصاد خانواده خود «خیلی نگران» و ۱۹٪ هم «تا حدی نگران» هستند. در مقابل حدود ۲۰٪ اعلام کرده‌اند که درباره تاثیر این اقدام بر وضعیت اقتصادی خانواده خود «چندان نگران» یا «اصلاً نگران» نیستند (نمودار ۱۳).

نمودار ۱۳

اگر کشورهای اروپایی با استفاده از مکانیزم ماشه، تحریم‌های بین‌المللی را دوباره فعال کنند، شما تا چه اندازه نگران تأثیر آن بر زندگی روزمره و وضعیت اقتصادی خود هستید؟

نظرسنجی مهر ۱۴۰۴
GAMAAN.org

۹-۱ دیدگاه عمومی درباره کشورها

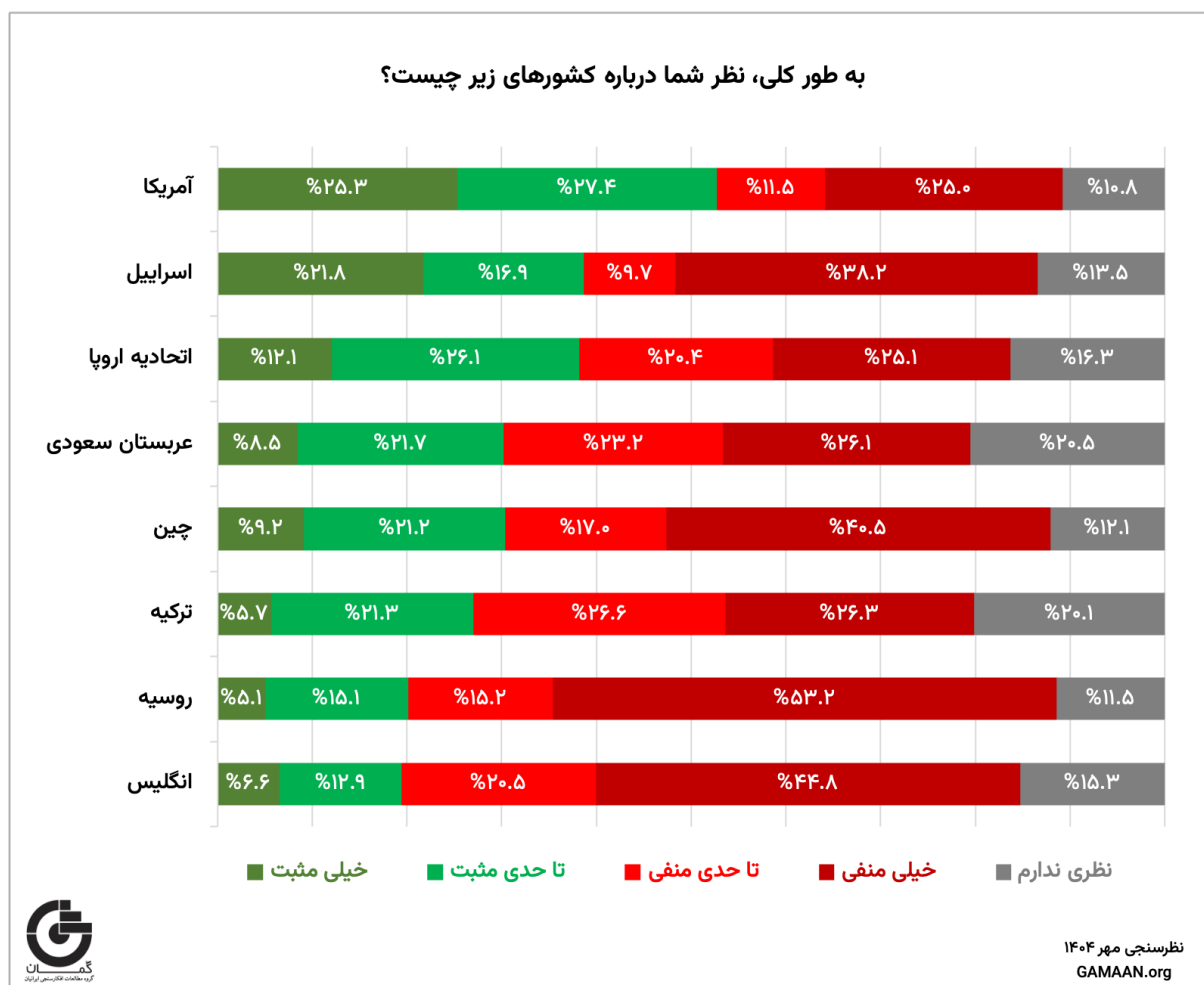
در این نظرسنجی همانند نظرسنجی سال ۱۴۰۰ درباره «نگرش ایرانیان به رابطه با جهان»، پرسشی درباره نگرش کلی مردم درباره برخی کشورها طرح شد.

نمودارهای ۱۴ و ۱۵، به ترتیب، توزیع تفصیلی میزان نگرش مثبت یا منفی به هر یک از کشورهای پرسیده شده (نمودار ۱۴) و نمایش تجمیعی نتایج، یعنی مجموع نگاه مثبت و منفی را (نمودار ۱۵) نشان می‌دهند.

در میان کشورهای پرسش‌شده، آمریکا بیشترین میزان نگرش مثبت (۵۳٪) و کمترین میزان نگرش منفی (۳۶٪) را میان ایرانیان دارد.

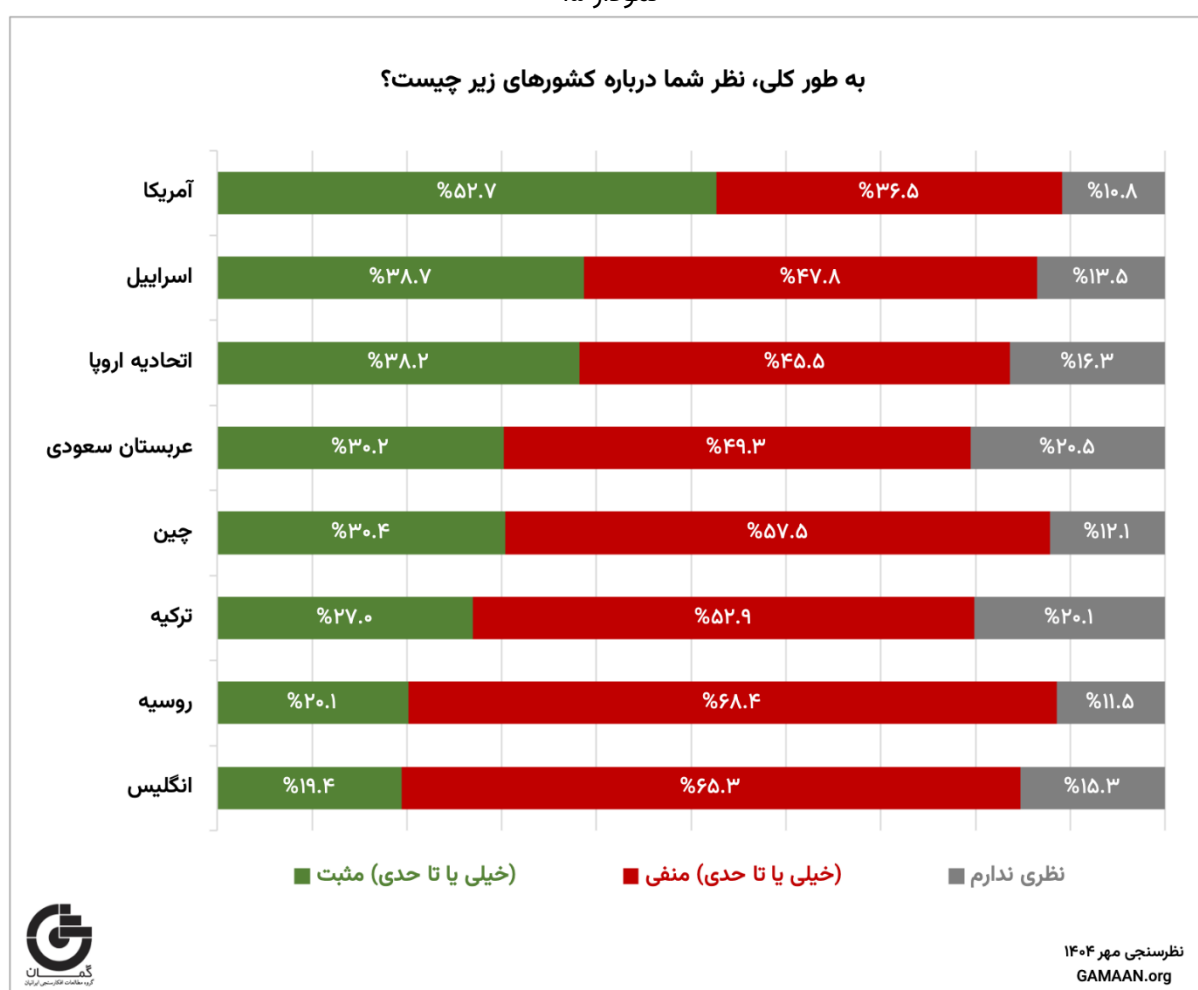
درباره اسرائیل، در کل ۳۹٪ جامعه نظر مثبت و ۴۸٪ نظر منفی ابراز داشته‌اند. نکته قابل توجه این است که پس از آمریکا، اسرائیل بیشترین میزان نگاه مثبت را میان پرسش‌شوندگان داشته است. با این حال، میزان دیدگاه «خیلی منفی» نسبت به اسرائیل (۳۸٪) بالاتر از دیگر گزینه‌ها بوده است (نمودار ۱۴). این نشان‌دهنده آن است که در جامعه ایران، دیدگاهی دو قطبی درباره اسرائیل وجود دارد.

نمودار ۱۴

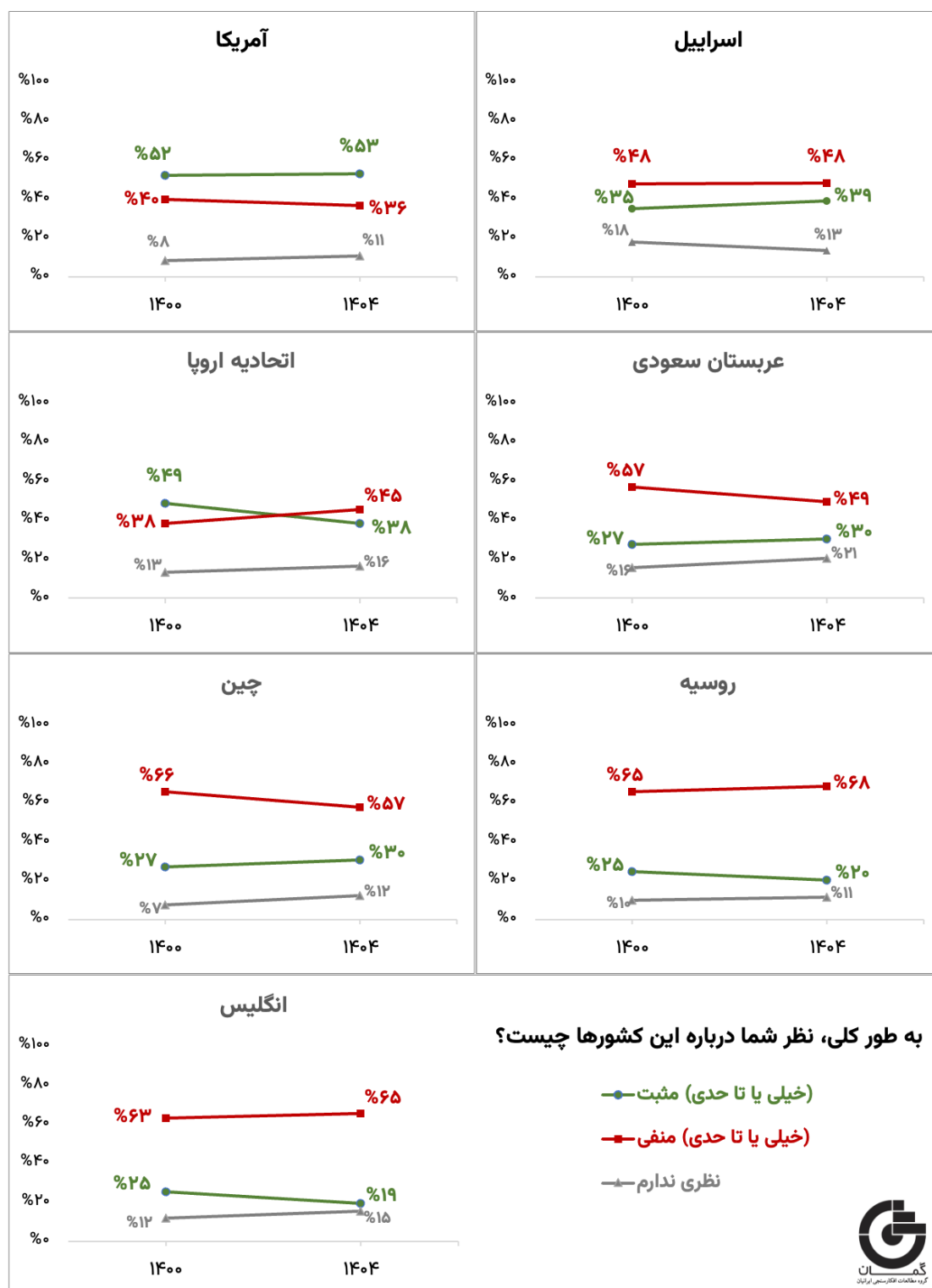
در میان ۸ کشور مورد پرسش، روسیه و انگلیس (بریتانیا) کمترین میزان نظر مثبت (حدود ۲۰٪) و بیشترین میزان نگرش منفی (به ترتیب ۶۸ و ۶۵ درصد) را در بین ایرانیان دارند. همچنین روسیه دارای بیشترین نظر «خیلی منفی» (۵۳٪) در بین ایرانیان است و پس از آن، انگلیس (۴۵٪) قرار دارد. درباره چین و ترکیه هم اکثریت جامعه نگاه منفی ابراز کرده‌اند (به ترتیب ۵۸ و ۵۳ درصد) و در مقابل، حدود ۳۰٪ نسبت به چین و ۲۷٪ نسبت به ترکیه نگاه مثبت داشته‌اند. درباره عربستان سعودی، حدود نیمی از جامعه (۴۹٪) نظر منفی دارند و حدود یک سوم (۳۰٪) نگرش مثبت ابراز کردند. درباره اتحادیه اروپا، حدود ۳۸٪ ایرانیان نظر مثبت و حدود ۴۵٪ نگاه منفی دارند.

نمودار ۱۵

نمودار ۱۶ میزان تغییر نگاه ایرانیان نسبت به کشورهای مورد پرسش را در مدت ۴ سال (در بین سالهای ۱۴۰۰ و ۱۴۰۴) نشان می‌دهد. در این مدت نگاه مثبت به آمریکا تغییر معناداری نداشته است اما میزان نگاه منفی به آمریکا حدود ۴٪ کاهش یافته است. همچنین دیدگاه منفی نسبت به اسرائیل تغییری نداشته اما نگاه مثبت به اسرائیل حدود ۴٪ افزایش داشته است.

نمودار ۱۶

درباره عربستان سعودی و چین، میزان دیدگاه منفی ایرانیان نسبت به این دو کشور در مدت ۴ سال گذشته، حدود ۸٪ کاهش داشته و نظر مثبت مردم نسبت به این کشورها کمی افزایش داشته است (حدود ۳٪).

در مقابل، نگاه مثبت به انگلیس و روسیه، شاهد کاهش ۵ تا ۶ درصدی بوده است و متقابلاً، نگاه منفی نسبت به این دو کشور، کمی افزایش داشته است (حدود ۲ تا ۳ درصد).

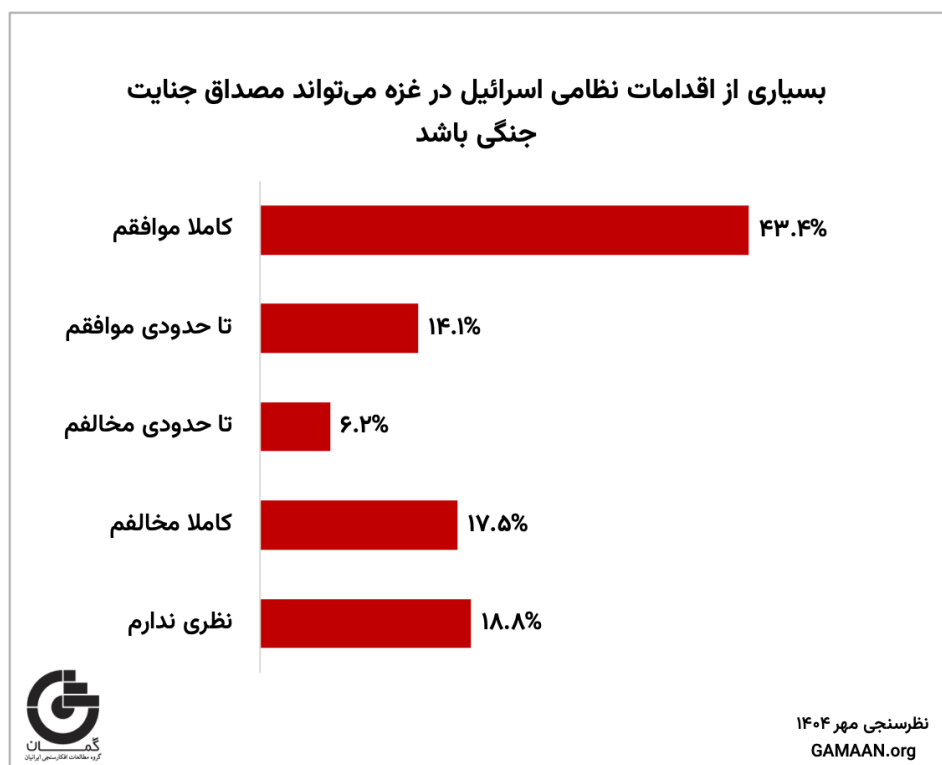
دیدگاه ایرانیان نسبت به اتحادیه اروپا در طول چهار سال گذشته بیشترین میزان تغییرات را تجربه کرده است؛ به گونه‌ای که در این مدت، نگاه مثبت به این اتحادیه ۱۱ درصد کاهش (از ۴۹٪ به ۳۸٪)، و نگاه منفی نسبت به آن ۷ درصد افزایش یافته است (از ۳۸٪ به ۴۵٪).

۱۰-۱ دیدگاه ایرانیان درباره اقدامات نظامی اسرائیل در غزه

در یک پرسش، دیدگاه ایرانیان درباره اقدامات اسرائیل در غزه و اعتراضاتی که در سطح جهانی نسبت به این اقدامات وجود داشت، به شکل یک گزاره سنجیده شد (نمودار ۱۷).

بر پایه‌ی یافته‌های این نظرسنجی، حدود ۴۳٪ جامعه «کاملاً موافق» این گزاره هستند که «بسیاری از اقدامات نظامی اسرائیل در غزه، می‌تواند مصداق جنایت جنگی باشد». همچنین ۱۴٪ «تا حدودی» با این ادعا موافق هستند. در مقابل، حدود ۲۴٪ جامعه «کاملاً مخالف» یا «تا حدودی مخالف» این گزاره هستند. حدود ۱۹٪ هم درباره این مساله نظری ابراز نکرده‌اند.

نمودار ۱۷

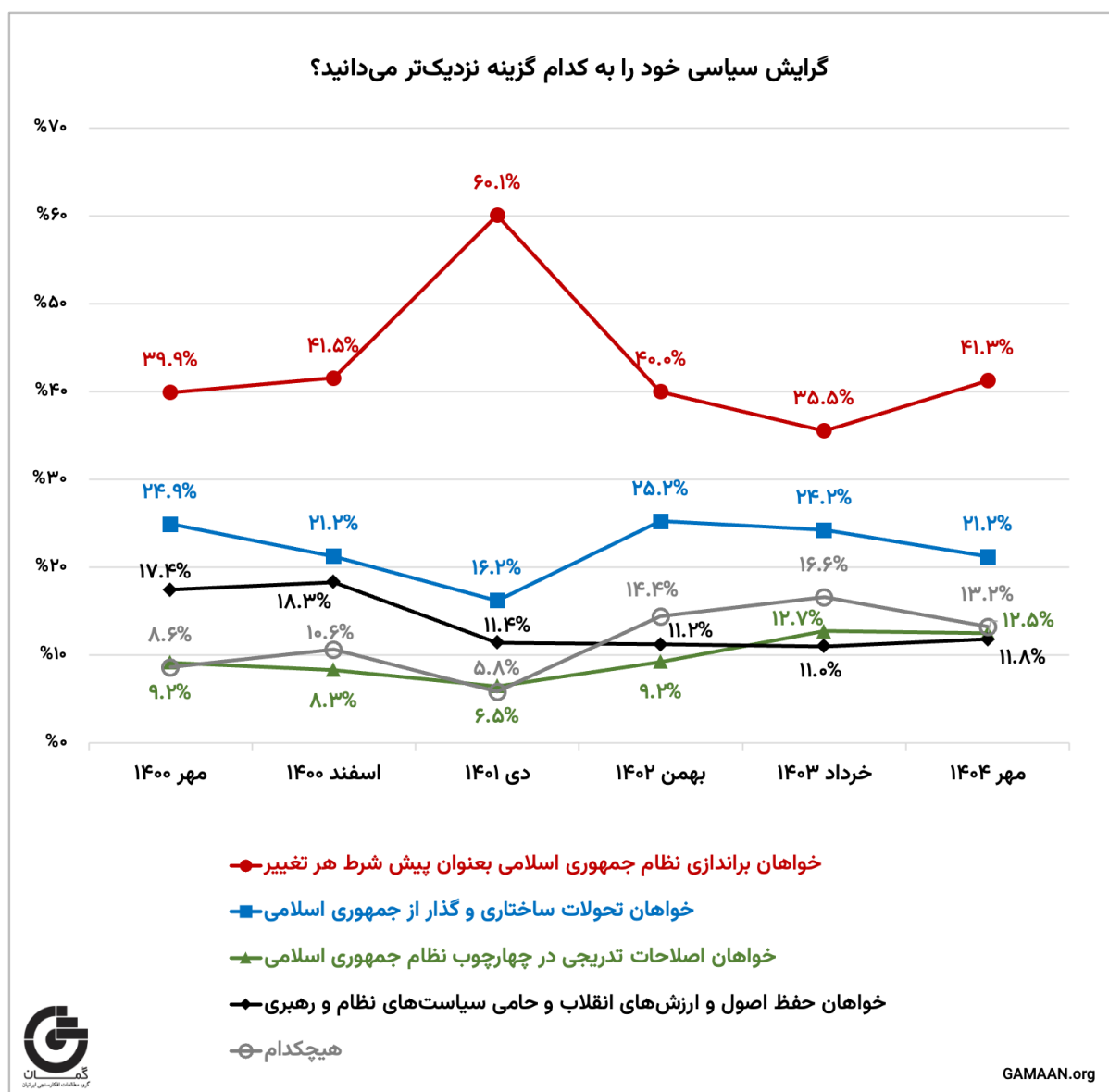

۱۱-۱ گرایش‌ات سیاسی و روش ایجاد تغییر در شرایط کشور

در این نظرسنجی همانند پیمایش‌های پیشین گمان، از پاسخ‌دهندگان درباره گرایش‌های سیاسی و دیدگاه‌شان درباره روش موثر برای ایجاد تغییر در کشور پرسیده شد.

نمودار ۱۸ تغییرات گرایش‌ات سیاسی ایرانیان را در طی ۴ سال گذشته نشان می‌دهد. در نظرسنجی اخیر که پس از جنگ ۱۲ روزه انجام گرفته است، گرایشی که «خواهان براندازی نظام جمهوری اسلامی» است، حدود ۶٪ نسبت به سال گذشته افزایش داشته است. در مقابل، گرایشی که «خواهان تحولات ساختاری و گذار» است، ۳٪ کاهش داشته است و گرایش‌های موسوم به «اصلاح‌طلبی» و «اصول‌گرایی» تغییر محسوسی نداشته‌اند. همچنین سهم افرادی که در نظرسنجی سال گذشته گزینه «هیچ‌کدام» را انتخاب کرده بودند نیز حدود ۳٪ کاهش داشته است.

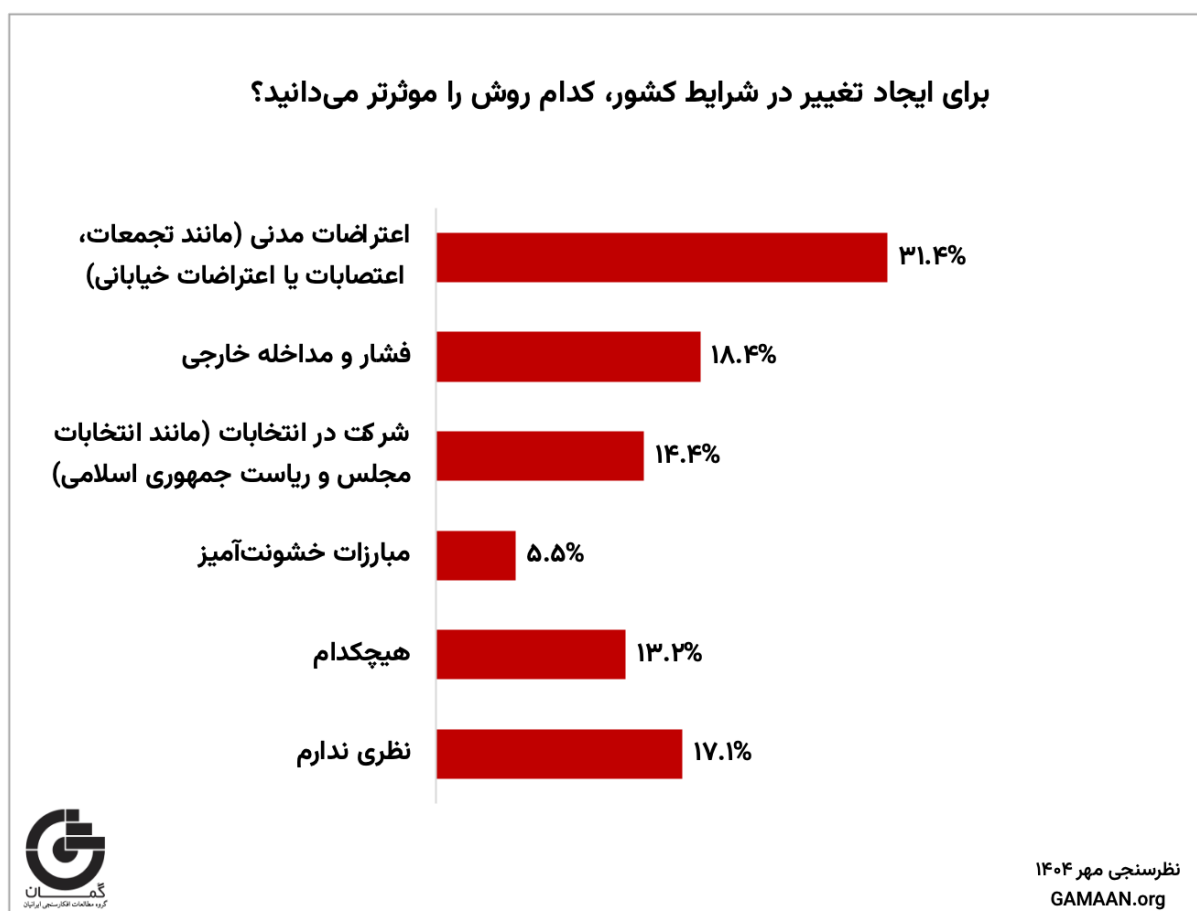
نمودار ۱۸

در این نظرسنجی همانند چند نظرسنجی پیشین گمان، یک سوال درباره اینکه «برای تغییر در شرایط کشور، کدام روش را موثرتر می‌دانید؟» پرسیده شد.

نمودار ۱۹ نشان می‌دهد که حدود یک سوم جامعه (۳۱٪) اعتراضات مدنی را روش موثرتری برای ایجاد تغییر می‌دانند. پس از آن، گزینه «فشار و مداخله خارجی» توسط ۱۸٪ جامعه، به‌عنوان روش موثر انتخاب شده است. همچنین، ۱۴٪ جامعه «شرکت در انتخابات» را روش موثر برای ایجاد تغییر در شرایط کشور دانسته‌اند. از سوی دیگر، حدود ۵٪ «مبارزات خشونت‌آمیز» را انتخاب کرده‌اند. همچنین ۱۳٪ «هیچکدام» از این روشها را موثر نمی‌دانند و ۱۷٪ هم نظری نداشته‌اند.

نمودار ۱۹

بخش دوم: روش‌شناسی نظرسنجی

۱-۲ روش نمونه‌گیری

نظرسنجی «نگرش ایرانیان به جنگ ۱۲ روزه» توسط «گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان)» از تاریخ ۲ تا ۶ مهر ۱۴۰۴ به مدت ۵ روز انجام گرفت. این نظرسنجی به صورت آنلاین و نمونه‌گیری آن با استفاده از یک پلتفرم تخصصی و ایمن انجام شد.

موسسه گمان با استفاده از روش‌های نوآورانه تلاش می‌کند تا دیدگاه‌ها و نظراتی را که با روش‌های متداول نظرسنجی در جوامع تحت حکومت‌های استبدادی نمی‌توانند به‌طور علنی مورد پرسش و اندازه‌گیری قرار گیرند، به طریقی روشمند و علمی اندازه‌گیری کرده و به ثبت برساند.

پرسش‌نامه آنلاین این نظرسنجی با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی از طریق پلتفرم **فیلترشکن پرمخاطب سایفون** به دست اقشار مختلف مردم در سراسر ایران رسید. بر طبق آخرین آمار **اتحادیه بین‌المللی مخابرات** (International Telecommunication Union)، حدود ۸۰٪ جمعیت ایران کاربر اینترنت هستند. همچنین نتایج یک گزارش تحقیقی توسط «اندیشکده حکمرانی دانشگاه شریف» نشان می‌دهد که ۸۴٪ کاربران اینترنت در ایران از فیلترشکن استفاده می‌کنند. در این میان، روزی ۵ تا ۱۱ میلیون نفر روزانه در ایران از **فیلترشکن سایفون** استفاده می‌کنند. برای کاهش اثر شبکه‌ای در نظرسنجی آنلاین (یعنی احتمال نزدیکی فکری شرکت‌کنندگان با برگزارکنندگان)، تلاش شد که این نظرسنجی به شیوه نمونه‌گیری تصادفی در میان کسانی که به فیلترشکن پرمخاطب سایفون متصل می‌شوند به اشتراک گذاشته شود.

از سوی دیگر **آمار اتحادیه بین‌المللی مخابرات** نشان می‌دهد که در ایران، فقط حدود ۵۵٪ خانوارها دارای خط تلفن ثابت هستند. این بدین معناست که نمونه‌گیری تصادفی با استفاده از اینترنت و فیلترشکن‌ها، در مقایسه با نظرسنجی تلفنی (از طریق خطوط تلفن ثابت)، می‌تواند بخش‌های بزرگتری از جامعه را پوشش دهد.

نتایج یکی از سوالات نظرسنجی نشان داد که تنها ۲۴٪ پاسخ‌دهندگان پیش‌تر هم در نظرسنجی‌های موسسه گمان شرکت کرده‌اند. این نتیجه نشان می‌دهد که روش نمونه‌گیری تصادفی با استفاده از فیلترشکن سایفون، برای پخش پرسش‌نامه در میان گروه‌های مختلف جمعیتی و طیف‌های گوناگون فکری و اجتماعی، توانسته است نظرسنجی را به دست گروه‌های بسیار وسیعی خارج از شبکه آشنایان با موسسه گمان برساند.

۲-۲ مشخصات پرسش‌نامه و نمونه آماری

در این نظرسنجی، علاوه بر پرسش‌های اصلی، سوال‌هایی درباره مشخصات عمومی و جمعیت‌شناسی پاسخ‌دهندگان (جنسیت، رده سنی، میزان تحصیلات، استان محل سکونت، منطقه شهری یا روستایی،

وضعیت شغلی، سطح درآمد خانوار، زبان محاوره‌ای در خانه، نوع بیمه درمانی) و همچنین گرایش سیاسی و رفتار انتخاباتی در پرسشنامه قرار گرفت.

از آن‌جا که پاسخ‌دهندگان به‌طور ناشناس و بدون ذکر اطلاعات فردی در نظرسنجی شرکت کرده‌اند، برآورد می‌شود که این افراد برای ابراز نظرات واقعی خود احساس امنیت بیشتری داشته‌اند.

بیش از ۳۱ هزار پاسخ‌دهنده از داخل کشور پرسش‌نامه نظرسنجی را به‌طور کامل پر کردند. با توجه به توزیع پرسش‌نامه از طریق پلتفرم فیلترشکن سایفون که فقط برای کاربران داخل ایران ارسال می‌شود و همچنین برطبق آنچه پاسخ‌دهندگان درباره محل سکونت خود اظهار کرده‌اند، ۹۸٪ پاسخ‌دهندگان ساکن ایران بوده‌اند. ایرانیان داخل کشور از تمامی ۳۱ استان و از مناطق شهری و روستایی در این نظرسنجی شرکت کردند.

۲-۳ پالایش نمونه

در این نظرسنجی یک پرسش جهت شناسایی پاسخ‌های تصادفی یا واردشده توسط ربات قرار داده شد. پاسخ‌های نادرست به این پرسش از نمونه آماری حذف شدند.

بعد از پالایش انجام گرفته، **حجم نمونه آماری داخل ایران ۳۰،۳۷۲ پاسخ‌دهنده** بوده است. در این گزارش هر جا از عبارت «نمونه خام» استفاده شود، منظور نمونه پالایش‌شده داخل کشور است. با لحاظ کردن رده‌های سنی استاندارد موجود در مشخصات سرشماری و آماری موجود در کشور، نمونه‌هایی مورد استفاده در این گزارش شامل پاسخ‌دهندگان **۱۵ ساله و بالاتر** می‌شود.

۲-۴ روش استخراج نمونه معرف از نمونه آماری

نمونه آماری نظرسنجی‌های آنلاین معمولاً با مشخصات جمعیت آماری هدف انطباق کامل ندارد؛ در نتیجه برای داشتن یک نمونه آماری معرف (representative sample)، از شیوه‌های مختلف متوازن‌سازی مانند وزن‌دهی (weighting) یا روش تطبیق نمونه ([sample matching method](#)) استفاده می‌شود تا بتوان نمونه آماری را متوازن کرده و آنرا با مشخصات اصلی جمعیت هدف انطباق داد. **جمعیت آماری هدف** این نظرسنجی، **افراد ۱۵ ساله و بالاتر باسواد ساکن ایران** هستند (کسانی که امکان استفاده از اینترنت و خواندن سوالات نظرسنجی را دارند که شامل ۹۰٪ جمعیت بالای ۱۵ سال در ایران می‌شود). در این گزارش، هر جا از عبارت «**جامعه**» استفاده می‌شود، منظور **جامعه آماری هدف** است.

در این پژوهش، برای استخراج یک نمونه معرف (representative sample) از نمونه خام آماری، از روش وزن‌دهی - raking - استفاده شد. بر اساس [تحقیق جامع موسسه تحقیقاتی-نظرسنجی پیو](#) (Pew Research Center) این روش وزن‌دهی، با در نظر گرفتن متغیرهای مناسب جمعیتی، از موثرترین و قابل‌اطمینان‌ترین روش‌های متوازن‌سازی نمونه‌های نظرسنجی‌های آنلاین به‌شمار می‌رود.

در این گزارش برای اینکه نمونه آماری پاسخ‌دهندگان داخل کشور به یک نمونه آماری معرف جمعیت (representative sample) تبدیل شود، از روش وزن‌دهی (raking) بر مبنای پنج متغیر جمعیتی شامل رده سنی، جنسیت، سطح تحصیلات، منطقه سکونت (شهری یا روستایی)، و جمعیت استانی استفاده شد. همچنین متغیر گرایش‌ات سیاسی برای گروه اصولگرایان بر مبنای نتایج نظرسنجی تلفنی موسسه استاتیس وزن‌دهی شد تا پایگاه اجتماعی گرایش‌ات مختلف سیاسی در نمونه نهایی متوازن باشد.

با توجه به اینکه روش نمونه‌گیری با استفاده از پلتفرم فیلترشکن، مشابه شیوه نمونه‌گیری تصادفی است، نمونه این نظرسنجی از توزیع متوازن و کیفیت بالایی برخوردار بوده است. پس از انجام محاسبات وزن‌دهی، **حجم نمونه موثر (effective sample size)** برابر با ۶,۵۲۷ نمونه شد که حجم نمونه بسیار بالایی برای سطح اعتبار ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار ۵٪ (credibility interval) است.

محاسبات وزن‌دهی نمونه آماری با استفاده از ابزار تخصصی شرکت هلندی Sample Weighting انجام گرفت. برای تعیین به‌روزترین مشخصات جمعیتی، از آمار جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر، استخراج شده توسط طرح آمارگیری نیروی کار ۱۴۰۱، استفاده شد.

۲-۵ مشخصات نمونه آماری

جداول ۱ تا ۵ توزیع متغیرهای جمعیتی را در نمونه خام نظرسنجی، نمونه متوازن شده و جمعیت هدف نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که مشخصات جمعیتی نمونه متوازن‌شده با جمعیت هدف کاملاً همخوان شده است.

جدول ۱: توزیع جنسیت

جنسیت	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
زن	۱۸.۸٪ (۵۷۰۸)	۴۷.۸٪	۴۷.۸٪
مرد	۸۱.۲٪ (۲۴۶۶۴)	۵۲.۲٪	۵۲.۲٪

جدول ۲: توزیع رده‌های سنی

رده‌های سنی	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
بین ۱۵ تا ۲۹ سال	۹.۶٪ (۲۹۰۸)	۲۸.۴٪	۲۸.۴٪
بین ۳۰ تا ۴۹ سال	۵۶.۱٪ (۱۷۰۵۴)	۴۸.۲٪	۴۸.۲٪
مساوی یا بالاتر از ۵۰ سال	۳۴.۳٪ (۱۰۴۱۰)	۲۳.۴٪	۲۳.۴٪

جدول ۳: توزیع میزان تحصیلات

میزان تحصیلات	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
دیپلم و زیردیپلم	۲۸.۴٪ (۸۶۳۱)	۷۴.۴٪	۷۴.۴٪
تحصیلات دانشگاهی	۷۱.۶٪ (۲۱۷۴۱)	۲۵.۶٪	۲۵.۶٪

جدول ۴: توزیع محل سکونت

محل سکونت	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالاتر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
آذربایجان شرقی	۵.۰٪ (۱۵۳۴)	۴.۸٪	۴.۸٪
آذربایجان غربی	۱.۹٪ (۵۷۳)	۳.۷٪	۳.۷٪
اردبیل	۱.۴٪ (۴۲۲)	۱.۴٪	۱.۴٪
اصفهان	۱۰.۷٪ (۳۲۶۵)	۶.۸٪	۶.۸٪
البرز	۵.۰٪ (۱۵۳۴)	۳.۸٪	۳.۸٪
ایلام	۰.۶٪ (۱۹۱)	۰.۷٪	۰.۷٪
بوشهر	۰.۸٪ (۲۵۱)	۱.۴٪	۱.۴٪
تهران	۲۹.۶٪ (۸۹۹۱)	۱۸.۵٪	۱۸.۵٪
چهار محال و بختیاری	۱.۳٪ (۳۹۴)	۱.۱٪	۱.۱٪
خراسان جنوبی	۰.۹٪ (۲۸۰)	۰.۹٪	۰.۹٪
خراسان رضوی	۶.۵٪ (۱۹۷۶)	۸.۰٪	۸.۰٪
خراسان شمالی	۰.۸٪ (۲۴۱)	۰.۹٪	۰.۹٪
خوزستان	۲.۸٪ (۸۴۸)	۵.۶٪	۵.۶٪
زنجان	۱.۰٪ (۲۹۶)	۱.۳٪	۱.۳٪
سمنان	۰.۸٪ (۲۴۰)	۱.۰٪	۱.۰٪
سیستان و بلوچستان	۰.۶٪ (۱۸۳)	۲.۶٪	۲.۶٪
فارس	۷.۱٪ (۲۱۵۰)	۶.۲٪	۶.۲٪
قزوین	۰.۹٪ (۲۷۲)	۱.۶٪	۱.۶٪
قم	۱.۱٪ (۳۴۴)	۱.۶٪	۱.۶٪
کردستان	۱.۶٪ (۴۹۵)	۱.۸٪	۱.۸٪
کرمان	۲.۰٪ (۵۹۱)	۳.۹٪	۳.۹٪
کرمانشاه	۱.۹٪ (۵۸۸)	۲.۳٪	۲.۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰.۵٪ (۱۵۶)	۰.۸٪	۰.۸٪
گلستان	۱.۸٪ (۵۵۴)	۲.۲٪	۲.۲٪
گیلان	۲.۹٪ (۸۸۶)	۳.۴٪	۳.۴٪
لرستان	۲.۱٪ (۶۵۳)	۲.۰٪	۲.۰٪
مازندران	۲.۷٪ (۸۳۴)	۴.۴٪	۴.۴٪
مرکزی	۱.۵٪ (۴۶۰)	۱.۸٪	۱.۸٪
هرمزگان	۰.۹٪ (۲۵۸)	۲.۱٪	۲.۱٪
همدان	۱.۵٪ (۴۴۵)	۲.۰٪	۲.۰٪
یزد	۱.۵٪ (۴۶۷)	۱.۵٪	۱.۵٪

جدول ۵: توزیع منطقه جغرافیایی

منطقه جغرافیایی	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد ۱۵ ساله و بالا تر (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
روستایی	۵.۰٪ (۱۵۱۵)	۲۰.۳٪	۲۰.۳٪
شهری	۹۵.۰٪ (۲۸۸۵۷)	۷۹.۷٪	۷۹.۷٪

۲-۶ آزمون‌های اعتبارسنجی نمونه متوازن شده

یکی از روش‌هایی که می‌توان به کمک آن درجه اعتماد و معرف بودن نمونه متوازن شده و تعمیم‌پذیری آن را سنجید، میزان تطبیق نتایج نمونه متوازن شده با شواهد بیرونی است. در بخش‌های زیر بر مبنای آمارهای مختلف، میزان اعتبار و معرف بودن این نمونه مورد سنجش قرار می‌گیرد.

۲-۶-۱ مقایسه توزیع آمارهای اقتصادی و اجتماعی

جدول ۶ وضعیت درصد افراد شاغل در نمونه متوازن شده را در مقایسه با جمعیت هدف در دو سطح شهری و روستایی و همچنین برای کل کشور برای جمعیت ۱۵ ساله و بالاتر بر مبنای جدیدترین گزارش آمارگیری نیروی کار در بهار ۱۴۰۴ نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود نسبت اشتغال برای نمونه متوازن شده با جمعیت هدف همخوانی بسیار خوبی دارد.

جدول ۶: توزیع نسبت اشتغال

نسبت اشتغال	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن شده	آمار نیروی کار جمعیت ۱۵ ساله و بالاتر (بهار ۱۴۰۴)
کل	۵۹.۸٪	۴۰.۷٪	۳۸.۲٪
مناطق شهری	۶۰.۵٪	۴۰.۶٪	۳۷.۶٪
مناطق روستایی	۴۶.۱٪	۴۱.۱٪	۴۰.۱٪

همچنین در این نظرسنجی، از شرکت‌کنندگان درباره وضعیت درآمد خانوار پرسش شد تا بتوانیم توزیع وضعیت اقتصادی نمونه آماری را با جامعه هدف مقایسه کنیم. جدول ۷ وضعیت توزیع درآمد خانوار را نشان می‌دهد. طبق تعریف، در هر دهک درآمدی، ده درصد خانوارهای کشور قرار می‌گیرند. همانطور که مشاهده می‌شود توزیع درآمد خانوار برای سه گروه کم‌درآمد (شامل سه دهک اول)، سطح درآمد متوسط (شامل چهار دهک میانی) و سطح درآمد بالا (شامل سه دهک بالا) در نمونه متوازن شده، به میزان قابل قبولی با توزیع درآمد در جامعه همخوانی دارد.

جدول ۷: توزیع میزان درآمد خانوار

گروههای مختلف درآمدی بر حسب اطلاعات موجود از درآمد دهکها	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن شده	توزیع درآمد در جامعه
خانوارهای با سطح درآمد سه دهک پایین (درآمد ماهانه خانوار کمتر از ۱۱ میلیون تومان)	٪۱۶.۴	٪۲۷.۵	٪۳۰
خانوارهای با سطح درآمد چهار دهک میانی (درآمد ماهانه خانوار بین ۱۱ تا ۲۸ میلیون تومان)	٪۴۷.۸	٪۴۹.۴	٪۴۰
خانوارهای با سطح درآمد سه دهک بالا (درآمد ماهانه خانوار بیش از ۲۸ میلیون تومان)	٪۳۵.۸	٪۲۳.۱	٪۳۰

در این نظرسنجی همچنین از شرکت کنندگان پرسیده شد که معمولاً در خانه به چه زبانی صحبت می کنند. همانطور که جدول ۸ نشان می دهد، توزیع زبان های محاوره ای در نمونه متوازن شده با آمار موجود در [دانشنامه «اتنولوگ»](#) برای ایران تطابق بالایی دارد.

جدول ۸: توزیع زبان محاوره ای

معمولاً در خانه به چه زبانی صحبت می کنید؟	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن شده	آمار دانشنامه اتنولوگ (۲۰۲۱)
فارسی	٪۷۵.۴	٪۶۸.۴	٪۶۰.۱
ترکی / آذری	٪۱۰.۱	٪۱۱.۶	٪۱۲.۹
کردی	٪۴.۲	٪۵.۰	٪۵.۷
لری / بختیاری	٪۳.۷	٪۴.۵	٪۴.۸
گیلکی	٪۱.۰	٪۱.۴	٪۲.۹
مازنی	٪۰.۹	٪۱.۵	٪۲.۷
عربی	٪۰.۴	٪۰.۸	٪۱.۸
بلوچی	٪۰.۴	٪۱.۳	٪۱.۴
لکی	٪۰.۸	٪۱.۰	٪۱.۴
قشقایی	٪۰.۴	٪۰.۵	٪۱.۱
ترکمنی	٪۰.۲	٪۰.۴	٪۰.۹
دری (فارسی افغانستان)	٪۰.۱	٪۰.۲	٪۰.۴
تاتی / تالشی	٪۰.۲	٪۰.۲	٪۰.۶
لاری / اچمی	٪۰.۲	٪۰.۴	٪۰.۱
ارمنی	٪۰.۱	٪۰.۱	٪۰.۱
زبان دیگر	٪۲.۰	٪۲.۶	٪۳.۱

توزیع نوع بیمه درمانی پاسخ دهندگان یکی دیگر از شواهد بیرونی جهت اعتبارسنجی نمونه متوازن شده است. در این نظرسنجی از شرکت کنندگان پرسیده شد که تحت پوشش چه نوع بیمه [درمانی] هستند. این سوال در ابتدای سال ۱۴۰۱ توسط [موسسه نظرسنجی دولتی ایسپا](#) از طریق نظرسنجی تلفنی مورد پرسش قرار گرفته بود. از آنجایی که نوع پوشش بیمه افراد یک سوال غیرحساس تلقی می شود، مقایسه با نتایج آن می تواند معیاری برای اعتبارسنجی نمونه متوازن شده باشد.

جدول ۹: توزیع پوشش بیمه درمانی

نظرسنجی ایسپا (فروردین ۱۴۰۱)	نمونه متوازن شده	نمونه خام نظرسنجی	شما تحت پوشش چه نوع بیمه‌ای هستید؟
٪۵۰.۷	٪۴۷.۹	٪۵۳.۱	تامین اجتماعی
٪۷.۲	٪۱۲.۲	٪۱۰.۱	بیمه سلامت
٪۷.۸	٪۸.۱	٪۱۱.۲	خدمات درمانی
٪۹.۸	٪۶.۵	٪۲.۰	بیمه روستایی و عشایر
٪۳.۴	٪۳.۲	٪۲.۶	نیروهای مسلح
٪۲.۹	٪۲.۴	٪۲.۴	بیمه دیگر
٪۱۷.۶	٪۱۹.۶	٪۱۸.۶	بیمه نیستم

همانطور که در جدول ۹ دیده می‌شود، توزیع پوشش بیمه درمانی در نمونه متوازن شده با آمار ارایه شده توسط نظرسنجی ایسپا همخوانی بالایی دارد.

۲-۶-۲ اعتبارسنجی با بهره‌گیری از نظرسنجی پیمایش ارزش‌های جهانی (WVS)

نهاد بین‌المللی [World Values Survey \(WVS\)](#) یا «پیمایش ارزش‌های جهانی»، در بهار ۱۳۹۹ یک نظرسنجی در ایران با روش مصاحبه حضوری انجام داده است. در «نظرسنجی نگرش ایرانیان به جنگ ۱۲ روزه» تعدادی از سوالات پرسیده شده در نظرسنجی WVS در میان پرسش‌ها قرار داده شد تا با مقایسه نتایج دو نظرسنجی بتوان اعتبار روش اندازه‌گیری و نمونه متوازن شده را ارزیابی کرد. بدین منظور مجموعه‌ای از سوال‌های «غیر حساس» در کنار یک سوال «حساس» مورد پرسش قرار گرفت تا نتایج دو نظرسنجی مورد مقایسه قرار گیرد. همانطور که در جدول ۱۰ دیده می‌شود مجموع میزان اهمیت داشتن یا اهمیت نداشتن موضوعات غیرحساس (خانواده، دوستان، شغل و کار) در دو نظرسنجی اختلاف کمی را نشان می‌دهد، درحالی‌که درباره یک موضوع حساس در فضای سیاسی و اجتماعی ایران (اهمیت دین) پاسخ دو نظرسنجی کاملاً متفاوت است.

جدول ۱۰: نتایج سوالات یکسان درباره اهمیت موارد مختلف در زندگی در مقایسه با نظرسنجی WVS (بهار ۱۳۹۹)

هر یک از این موارد تا چه میزان در زندگی شما اهمیت دارد؟	بسیار اهمیت دارد	تا حدی اهمیت دارد	چندان اهمیت ندارد	اصلاً اهمیت ندارد	نمی‌دانم
خانواده	٪۹۳.۹	٪۵.۲	٪۰.۸	٪۰.۱	٪۰
	٪۹۰.۳	٪۶.۴	٪۱.۴	٪۰.۹	٪۱.۰
دوستان	٪۲۸.۶	٪۵۴.۴	٪۱۱.۲	٪۵.۷	٪۰
	٪۳۳.۸	٪۴۵.۷	٪۱۳.۶	٪۴.۸	٪۲.۰
شغل و کار	٪۷۸.۰	٪۱۸.۶	٪۱.۹	٪۱.۳	٪۰.۲
	٪۷۷.۲	٪۱۴.۰	٪۳.۳	٪۲.۱	٪۳.۳
دین	٪۶۹.۴	٪۲۲.۸	٪۳.۵	٪۴.۲	٪۰.۱
	٪۲۷.۳	٪۱۶.۴	٪۱۴.۸	٪۳۷.۸	٪۳.۷

موسسه تحقیقاتی «گمان» در انتها لازم می‌داند از تمامی شرکت‌کنندگان در این نظرسنجی که با اختصاص وقت خود به این پژوهش یاری رساندند صمیمانه تشکر کند.

گمان در مقابل این همیاری داوطلبانه و اختیاری پاسخ‌دهندگان، خود را مسئول دانسته و مطابق منشور کاری خود به حفظ امانت در داده‌های ثبت‌شده توسط پاسخ‌دهندگان متعهد است.

تیم تحقیقاتی گمان همچنین به لحاظ حرفه‌ای متعهد است که با رعایت اصول علمی و به کارگیری روش‌های نوآورانه در نمونه‌گیری، حداکثر تلاش خود را برای جمع‌آوری نظرات از تمامی اقشار و دیدگاه‌های مختلف موجود در جامعه ایران انجام دهد.

گمان همچنین خود را ملزم می‌داند که همزمان با بهره‌گیری از روش‌های علمی در استخراج نمونه معرف و آنالیز داده‌ها، در روش تحلیل و در ارائه گزارش عمومی و اعلام میزان خطای احتمالی به مخاطبان، بطور شفاف عمل کند. گمان همواره از نظرات، پیشنهادات و انتقادات مخاطبان استقبال می‌کند.

موسسه گمان آمادگی دارد تا بر اساس ضوابط مورد توافق، جهت همکاری در پژوهش‌های علمی با موسسات مطالعاتی و دانشگاهی، داده‌های نظرسنجی را به اشتراک بگذارد. همچنین رسانه‌ها یا موسسات تحقیقاتی که علاقمند به دریافت گزارشات تکمیلی و داده‌های جزئی‌تر این نظرسنجی هستند، می‌توانند با [موسسه گمان](#) تماس بگیرند.

درباره گمان

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان) یک موسسه پژوهشی مستقل و ثبت شده در هلند است که در زمینه مطالعات افکارسنجی با تمرکز بر اندازه‌گیری و تحلیل دیدگاه‌ها و افکار ایرانیان فعالیت می‌کند.

گمان به‌طور ویژه تلاش می‌کند بخش‌هایی از نگرش و دیدگاه‌های ایرانیان در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی را که در شرایط جاری کشور امکان بیان و علنی شدن ندارند، اندازه‌گیری و تحلیل کند.

نتایج پژوهش‌های گمان، علاوه بر بازتاب گسترده در رسانه‌های فارسی، در مجلات و رسانه‌های سرشناس بین‌المللی مانند اکونومیست، وال‌استریت ژورنال، گاردین، دویچه‌وله، نیویورک مگزین، نیوزویک، کانورسیشن و دیگر رسانه‌ها به زبان‌های مختلف مورد ارجاع قرار گرفته است.

در انتهای سال ۲۰۲۲ جامعه تحقیقاتی MRS در لندن، جایزه «مدال عالی» خود را به موسسه گمان برای «سهم فوق‌العاده در انجام پژوهش علمی» اهدا کرد.

درباره سایفون

سایفون یکی از شرکت‌های پیشرو در توسعه فناوری‌های ضد فیلترینگ و انتقال آزاد اطلاعات است. نرم‌افزار متن‌باز سایفون به میلیون‌ها کاربر در سراسر جهان، از جمله در ایران، امکان می‌دهد تا سانسور اینترنت را دور بزنند و به محتوای آزاد دسترسی پیدا کنند. این نظرسنجی با همکاری داوطلبانه شرکت سایفون انجام شده است.

